

Volontarizam grada Sinja - doprinos pozitivnim društvenim promjenama

Budimir-Bekan, Iris

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:828833>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**VOLONTARIZAM GRADA SINJA- DOPRINOS POZITIVNIM
DRUŠTVENIM PROMJENAMA**

IRIS BUDIMIR BEKAN

Split, 2021.

ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU
JEDNOPREDMETNI STUDIJ SOCIOLOGIJE
SUVREMENE SOCIOLOŠKE TEORIJE

DIPLOMSKI RAD

**VOLONTARIZAM GRADA SINJA- DOPRINOS POZITIVNIM
DRUŠTVENIM PROMJENAMA**

STUDENTICA:
Iris Budimir Bekan

MENTOR:
doc. dr. sc. Vlaho Kovačević

Split, rujan, 2021.

Sadržaj

1. UVOD	4
2. CIVILNO DRUŠTVO.....	5
2.1 Organizacije civilnog društva	6
2.2 Razvoj civilnog društva u Hrvatskoj	7
3. VOLONTARIZAM.....	9
3.1 Definicija volonterstva	9
3.2 Tipologija volonterstva i volontera: globalna perspektiva	11
3.3 Teorija volonterskog rada	13
3.4 Teorije motivacije volontera.....	15
4. UČINCI VOLONTERSTVA	18
5. STOPE VOLONTIRANJA U EUROPI I HRVATSKOJ	22
5.1 Povezanost susjedskih odnosa sa stopom volontiranja.....	24
6. METODOLOŠKI I EMPIRIJSKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA	26
6.1 Predmet istraživanja, ciljevi i hipoteze	26
6.2 Istraživačka metoda i uzorkovanje	27
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	28
7.1 Sociodemografska obilježja ispitanika	28
7.2. Razlozi bavljenja ili ne bavljenja volonterskim radom i iskustva volontera.....	31
7.3. Svijest ispitanika o važnosti volonterskog rada.....	45
7.4. Testiranje hipoteza istraživanja	49
8. ZAKLJUČAK	52
9. LITERATURA:.....	54
10. PRILOZI.....	56
10.1 Anketni upitnik korišten u istraživanju	56
10.2 Protokol korišten u anketnom istraživanju	61
11. SAŽETAK - SUMMARY	64
12. Bilješke o autorici.....	65

1. UVOD

„Everybody can be great. Because anybody can serve. You don't have to have a college degree to serve. You don't have to make your subject and your verb agree to serve. You don't have to know the second theory of thermodynamics in physics to serve. You only need a heart full of grace. A soul generated by love.” (Martin Luther King, Jr.)

Prema navedenom citatu, nisu potrebna nikakva posebna znanja niti diploma na fakultetu da bi se pomoglo ljudima u potrebi. Potrebno je imati srce puno milosti i ljubavi. Luther King navodi da svaki pojedinac može biti odličan upravo iz razloga jer svaki pojedinac može služiti. Volonterstvo povezuje pojedince jedne s drugima i sa problemima s kojima se njihova zajednica suočava. Ima moć ujediniti ljude različitih rasa, dobi, vjera i spolova zajedno radi zajedničkog cilja.

Volonterstvo je bilo dio većine društava kroz ljudsku povijest: Učenja većine glavnih religija podržavala su brigu o starijim osobama, udovicama i siročadi te siromašnim i na drugi način ovisnim pojedincima. Iako većina društava zna da volonterske aktivnosti imaju za cilj izgradnju i potporu zajednici donedavno se malo pažnje posvećivalo doprinosu volontera. Iako ima sve više dokaza o doprinosu volontera zajednicama i društvu, malo je redovitih studija koje bi dokumentirale takve tvrdnje. Volonteri pomažu u rješavanju socijalnih problema i problema u zajednici, grade socijalnu solidarnost, a kroz organizirane grupe građana pomažu u ispravljanju društvenih nepravdi, promjeni javne politike i poboljšanju kvalitete života zajednica i nacija. Jedna od svrha UN-ove Godine volontera 2001. bila je namijenjena rješavanju ovog nedostatka informacija o volonterima i poticanju nacija da provode ankete o svojim volonterima i njihovim aktivnostima. Sve više pozornosti posvećuje se razvoju i očuvanju demokracije. Ono što je nekad bilo nevidljivo brzo se prepoznaje kao ljepilo koje pomaže u održavanju društava i kao dodatni izvor u rješavanju društvenih problema.

U radu se na početku postavlja teorijski okvir koji je obuhvatio pojam civilnog društva, organizacija civilnog društva i razvoj civilnog društva u Hrvatskoj. U nastavku teorijskog okvira definira se koncept volonterstva, tipologija volonterstva i volontera iz globalne perspektive. Nadalje, predstavljena je teorija volonterskog rada i teorija motivacije volontera. Sljedeće poglavlje teorijskog okvira obuhvaća učinke volonterstva zajedno sa dosadašnjim

istraživanjima o učincima volonterstva. Na kraju teorijskog okvira predstavljena su dosadašnja istraživanja o stopama volontiranja u Europi i Hrvatskoj. Nakon teorijskog okvira iznose se metodološki i empirijski aspekti istraživanja. Metodološki dio sadrži opis predmeta istraživanja, uzorka, mjernog instrumenta, ciljeva i hipoteza. Nakon metodološkog okvira slijedi interpretacija rezultata istraživanja. Nakon interpretacije dobivenih rezultata u radu se iznose i neka zaključna razmatranja, korištena literatura te metodološka arhiva s korištenim upitnikom i protokolom. Na kraju rada se nalazi i sažetak/summary i bilješka o autorici.

2. CIVILNO DRUŠTVO

Prema Hrvatskoj enciklopediji, civilno je društvo područje kolektivnog života pojedinaca koje se nalazi između obitelji i države i od njih je potpuno neovisno. Pojam potječe od *societas civilis*, latinskog prijevoda grčkog pojma *koinōnía politika*, a označava političku

zajednicu slobodnih građana. Moderni pojam civilnoga društva javlja se u političkoj teoriji usporedno s idejom moderne države, mijenja se i zadobiva novo značenje s temeljnim promjenama društvenih odnosa i političkih institucija. Taj pojam igra ključnu ulogu u novom razumijevanju legitimiteta vlasti, koje su razvili engleski empiristi sedamnaestog i osamnaestog stoljeća. Nasuprot dotadašnjemu dominantnom konceptu božanskoga legitimiteta vlasti, javlja se ideja da pravo vlasti na vladanje proizlazi iz pristanka svih građana, koji na taj način štite svoja prirodna prava s kojima se rađaju (J. Locke).¹

Civilno društvo podrazumijeva da građanke i građani, u različitim skupinama, inicijativama i organizacijama, pa i individualno, uključivanjem u javni politički proces zastupaju u javnom prostoru različite interese i vrednote. Premda svaka od tih grupacija ima uglavnom jasno artikuliranu vrijednosnu ili interesnu orijentaciju, njihova sloboda izražavanja, udruživanja, javnog okupljanja, građanskog neposlušna i djelovanja ne smije ovisiti o tome o kakvim je vrednotama ili interesima riječ, a jedino dopustivo ograničenje može proizaći iz zahtjeva da se ne ugrozi sloboda svih drugih te da se ne narušavaju ustavne vrijednosti (vrednote). Najvažniji je rezultat toga određenja da temeljna vrijednost na kojoj treba počivati odnos države i civilnoga društva bude poštovanje neovisnosti civilnoga društva.²

Bežovan(2002) definira civilno društvo kao “područje institucija, organizacija, mreža i pojedinaca smještenih između obitelji, države i tržišta, povezanih nizom civilnih pravila koja zajedno dijele, a u koje se ljudi dobrovoljno udružuju radi zagovaranja općih interesa“(Bežovan, 2002, 64). Osnovna je funkcija civilnog društva izražavanje želja marginaliziranih pojedinaca. Akteri civilnog društva predstavnici su isključenih i marginaliziranih pojedinaca i društvenih skupina(Brčić Kuljiš, 2017, 124).

2.1 Organizacije civilnog društva

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) definirao je "organizacije civilnog društva" kao "organizacijske strukture čiji članovi imaju ciljeve i odgovornosti od općeg interesa te koji djeluju kao posrednici između javnih vlasti i građana". Prema EGSO-u, takvo shvaćanje organizacija civilnoga društva uključuje cijeli niz organizacija: socijalne partnere; organizacije koje okupljaju pojedince oko zajedničkih interesa, poput organizacija koje se bave

¹ <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=12023>

² Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012. do 2016. Godine(str.5)

zaštitom okoliša, ljudskih prava, prava potrošača, obrazovnih organizacija i dr.; organizacije utemeljene u zajednici, poput organizacija za mlade, organizacija za zaštitu i promicanje obitelji i drugih organizacija čiji članovi sudjeluju u životu lokalne zajednice; vjerske zajednice.³

Organizacije civilnog društva promiču demokratske vrijednosti kojima ostvaruju utjecaj u lokalnim zajednicama i društvu u cjelini. U njihovim se aktivnostima očituju trendovi modernizacije društva(Bežovan, 2003, 247-251). U slučaju nezaposlenosti, organizacije civilnog društva organiziraju edukacije i pružaju informacije o ostvarivanju socijalnih prava povezanih sa statusom nezaposlenosti. Ističu se organizacije koje nude programe za mentalno hendikepirane s ciljem društvene integracije(Zrinščak & Bežovan, 2007, 19-22). Djelovanje organizacija civilnog društva pokazalo se učinkovitim u podmirenju potreba marginalnih skupina i obrazovanju građana i cjelokupne javnosti(Zrinščak & Bežovan, 2007, 8).

Bežovan(2002) u svom istraživanju govori o rijetkim primjerima umrežavanja organizacija civilnog društva s ciljem zaštite interesa građana. Umrežavanju su bile sklonije organizacije čiji članovi putem tih organizacija promiču vlastite interese(udruge invalida, udruge branitelja). Male su organizacije bile marginalizirane i nisu primale pomoć velikih organizacija. Autor naglašava potrebu umrežavanja organizacija civilnog društva što bi na koncu omogućilo ostvarenje zajedničkih ciljeva. Strani donatori prepoznali su neumrežavanje OCD kao ograničenje razvoja civilnog društva u Hrvatskoj te počinju financirati male organizacije(Bežovan, 2002, 72-78).

2.2 Razvoj civilnog društva u Hrvatskoj

Usprkos određenim oblicima organiziranja građana krajem 19. i tijekom 20. stoljeća, koji su svojevrsna preteča civilnoga društva u širem smislu riječi, očitiji oblici i prve inicijative civilnoga društva u današnjem značenju u Hrvatskoj se pojavljuju u drugoj polovici osamdesetih godina prošlog stoljeća. U Hrvatskoj je još 1982. Zakonom o društvenim organizacijama i udruženjima građana, kao temeljnim zakonskim okvirom koji uređuje pravo na slobodno udruživanje, prepoznata razlika između udruge kao udruženja građana i udruge koja djeluje za opće dobro (društvene organizacije). Organizacije civilnoga društva dodatni

³ Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012. do 2016. Godine(str.6)

ugled i snagu u Hrvatskoj stječu neposredno prije, za vrijeme i nakon Domovinskog rata, kada se razvija ponajprije djelovanje humanitarnih i mirovnih organizacija⁴. Nakon završetka Domovinskog rata, neprofitne organizacije pružaju pomoć marginaliziranim skupinama (nemoćni, bolesnici, invalidi, djeca, ovisnici) kojima je potrebna stručna pomoć(Bronić, 2005, 127-128).

Zamah u razvoju organizacija civilnoga društva počeo je izgradnjom današnjega institucionalnog i zakonodavnog okvira krajem prošloga i tijekom cijelog prvog desetljeća ovog stoljeća.⁵ Hrvatski je sabor krajem 1996. godine usvojio Program zadovoljavanja socijalnih potreba građana Republike Hrvatske⁶. Zakonom o socijalnoj skrbi, donesenom 1998. godine, privatne neprofitne organizacije mogu djelovati u području socijalne skrbi(Bežovan, 2000, 444-447). Početkom 2000-ih osnivaju se savjetodavna tijela koja se bave pravima djece, invalida, ravnopravnošću spolova i manjina(Bežovan, 2003, 505). Osnovan je Savjet za razvoj civilnog društva Vlade Republike Hrvatske. Programom suradnje Vlade RH i neprofitnog sektora, usvojenog početkom 2001. godine, Vlada financira rad udruga preko projekata i programa. Program sadrži smjernice za daljnji razvoj civilnog društva(Mance, 2017, 113-117).

Zrinščak & Bežovan(2007) tvrde da nekolicina vidi osnivanje različitih savjetodavnih tijela kao bijeg od rješavanja određenih problema i način prikaza Hrvatske inozemstvu kao izrazito demokratske zemlje(Zrinščak & Bežovan, 2007, 14). Nadalje, sam Bežovan(2003) tvrdi da su složenost sociokulturnih i povijesnih okolnosti imale glavnu ulogu u oblikovanju civilnog društva i naglašava jačanje srednjeg sloja za razvoj civilnog društva. Također ističe da društva u kojima prevladavaju postmaterijalističke vrijednosti⁷ imaju bolji okvir za razvoj civilnog društva. Te su vrijednosti orijentirane na kvalitetu života, a ne na gospodarski rast(Bežovan, 2003, 238-243).

Iz nekih međunarodno usporedivih istraživanja provedenih u Hrvatskoj (npr. Civicus-indeks civilnog društva) razvidno je da je najkritičnije područje razvoja civilnoga društva u Hrvatskoj povezano s ograničenim prostorom za djelovanje, određenim kao zakonski, politički

⁴ Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012. do 2016. Godine(str.7)

⁵ Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012. do 2016. Godine(str.7)

⁶ tim se programom navodi povećanje uloge organizacija civilnog društva u brizi za siromašne, starije, invalide, socijalno ugroženu djecu i sve ostale marginalizirane skupine

⁷ samoostvarenje, povećana želja za sudjelovanjem

i sociokulturni okvir poticajan za razvoj civilnoga društva. Iako građani općenito imaju pozitivan stav prema organizacijama civilnoga društva, ipak još uvijek nisu dostatno uključeni u rad organizacija ili inicijativa civilnoga društva. To je izravno povezano s neodgovarajućim razvojem volonterstva te kulture davanja za projekte i programe od interesa za opće dobro.⁸

3. VOLONTARIZAM

3.1 Definicija volonterstva

Potencijal volontiranja kao doprinosa borbi protiv ključnih globalnih pitanja prepoznala je Generalna skupština Ujedinjenih naroda proglašenjem 2001. godine Međunarodnom godinom volontera. Nacionalno promicanje volontiranja čvršće je uspostavljeno nego ikad kao prioritet vladinog djelovanja. Volontiranje se vidi kao sredstvo za provođenje čitavog niza vladinih politika (Rochester et al., 2010, 2).

Prema UN-ovom izvješću gospodarskoga i socijalnog vijeća, volonterstvo je i navika srca i građanska vrlina. Riječ je o aktivnosti duboko ukorijenjenoj u ljudskom duhu s

⁸ Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012. do 2016. godine (str.9)

dalekosežnim društvenim i kulturološkim učinkom. Slušanje drugih, briga o potrebama drugih i zadovoljavanje tih potreba dokazuju najveću ljudsku motivaciju. Ljudska bića pomažu jedni drugima iz ljubavi i sućuti. Pa ipak, u svojoj najdubljoj duhovnoj dimenziji i u simboličkom značenju, volonterstvo nije samo nešto što činimo za druge. Na kocki su naše vlastite vrijednosti i naša humanost: mi jesmo ono što dajemo drugima (Izvešće gospodarskog i socijalnog vijeća UN-a, 2001).

Europska povelja o volonterstvu, donesena 1998. godine, volenterski rad definira sljedećim riječima: "djelatnost u interesu ljudi, djelatnost koja nije motivirana financijskim interesom, djelatnost koja se odvija na lokalnoj i/ili nacionalnoj razini, djelatnost koja je dragovoljna, djelatnost koja je miroljubiva, djelatnost koja je utemeljena na osobnoj motivaciji i slobodi izbora, djelatnost koja potiče aktivnu građansku ulogu za dobrobit zajednice, djelatnost koja potiče razvoj ljudskih potencijala, djelatnost koja poboljšava kvalitetu življenja na načelima solidarnosti, traganje za predodžbama društva nesigurne budućnosti, poticaj iskorištavanja poduzetničkih prigoda, osnova razvoja partnerskih odnosa između sudionika sistema blagostanja, poticaj samoorganiziranja ljudi pri rješavanju problema" (Ivelja & Topčić, 2001, 13). Koncept volonterstva u različitim zemljama članicama EU karakteriziraju tri iste dimenzije: dobrovoljno, neplaćeno i provodi se u organiziranom kontekstu (Hal et al. prema Forčić, 2007, 13).

Volonterstvo u Hrvatskoj uvijek je bilo prisutno, ali u različitim oblicima.⁹ Republika Hrvatska donosi Zakon o volonterstvu 2007. godine koji je izmijenjen 2013. i vrijedi do danas. Članak 3, stavak 1 Zakona o volonterstvu definira volontiranje kao: "*dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za zajedničku dobrobit, a obavljaju ih osobe na način predviđen ovim Zakonom, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za*

⁹ Prije Prvog Svjetskog rata djelovala su različita humanitarna društva u okviru Crkve. Najčešće su žene sudjelovale u volenterskim aktivnostima. Tijekom razdoblja socijalizma, građani su davali svoj doprinos u okviru kulturnih i sportskih događanja kojima je sustav u to vrijeme bio naklonjen. Značajan je veliki volenterski doprinos hrvatskih građana za vrijeme i nakon završetka Domovinskog rata (Forčić, 2007, 13-14). U procesu uspostave Vijeća za nacionalni razvoj i Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva mogu se prepoznati napore naše vlade u promicanju volontiranja. Važno je i spomenuti aktivnosti centara za volenterske usluge u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu (Ledić, 2007, 9). Njihova je osnovna svrha promocija volontiranja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, edukacija članova i volontera, senzibilizacija javnosti. Pored volenterskih centara, aktivan je i veliki broj organizacija koje djeluju isključivo na volenterskoj osnovi (Forčić, 2007, 16)

obavljeno volontiranje, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno"(Zakon o volonterstvu, NN, 22/13).

Begović(2006) navodi bitne karakteristike volontiranja:" usredotočenost na zajedničko dobro, intrinzična (unutarnja) motivacija te aktivno sudjelovanje i doprinos u vidu vještina, vremena, energije i znanja"(Begović, 2006, 3). Rad za opće dobro ističe kao glavnu karakteristiku volontiranja. Nadalje, tvrdi da ciljana područja volonterstva obuhvaćaju: „one aktivnosti koje doprinose općoj dobrobiti i koje su korisne za ljudsku zajednicu u cjelini, a to su briga za druge ljude (starije, nemoćne, djecu, invalide, zlostavljane, osobe s posebnim potrebama, siromašne, društveno marginalizirane), humanitarni rad (pružanje pomoći područjima pogođenim prirodnim katastrofama ili ratom, obnova i uređenje javnih prostora ili prostora od opće koristi – škole, dječji domovi..etc), socijalni rad (pružanje pomoći u bolnicama, zdravstvenim i socijalnim ustanovama, borba protiv kršenja ljudskih prava), rad u zaštiti okoliša (sudjelovanje u akcijama čišćenja ili uređenja okoliša, provođenje kampanja za podizanje ekološke svijesti, očuvanje prirodnih dobara), kulturni rad (pružanje pomoći u organizaciji kulturnih događaja i manifestacija, očuvanje kulturne i povijesne baštine, umjetnički humanitarni rad)"(Mikac prema Begović, 2006, 6-7).

Rochester et al. (2010) u svom radu navode šest općih načela koja mogu poslužiti za razumijevanje dobrovoljnog djelovanja: volontiranje je inkluzivno; čin slobodne volje ili izbora; dvosmjernan proces u kojem i sam volonter ima koristi stjecanjem novih vještina i iskustava, uspostavljanjem socijalnih kontakata i osobnim zadovoljstvom; volonteri ne predstavljaju alternativni izvor rada već nadopunjuju i pružaju dodatnu vrijednost naporima i aktivnostima zaposlenih; volonteri stječu samopouzdanje kako bi djelotvorno doprinijeli vlastitoj zajednici i ekonomskom razvoju; volontiranje ima ekonomski, društveni i kulturni utjecaj dodajući vrijednost radu javnog i privatnog sektora(Kearney prema Rochester et al., 2010, 17-18).

3.2 Tipologija volonterstva i volontera: globalna perspektiva

Globalna perspektiva volontiranja pomaže u razumijevanju raznolikosti oblika volontiranja na svjetskoj pozornici. Smith prema Rochester et al.(2010) razlikuje četiri prepoznatljive vrste volonterskog djelovanja koje su prisutne u svim dijelovima svijeta;

1. *Uzajamna pomoć ili samopomoć* : najstariji oblik dobrovoljnog djelovanja u kojem ljudi sa zajedničkim problemima rade zajedno na njihovom rješavanju ili poboljšanju. U mnogim zemljama svijeta uzajamna pomoć i dalje pruža glavni sustav socijalne i ekonomske potpore većini stanovništva.
2. *Filantropija i služenje drugima* : tipično uključuje organizaciju koja regrutira volontere za pružanje usluga jednoj ili više trećih strana.
3. *Sudjelovanje* : službeno sudjelovanje u procesu donošenja odluka na bilo kojoj razini
4. *Zagovaranje ili vođenje kampanje* : uključuje kampanju protiv razvoja događaja koji se smatraju štetnim za okoliš(Smith prema Rochester et al., 2010, 24-25).

Rochester et al. (2010) identificiraju četiri hibridna oblika volontiranja: volontiranje koje se može smatrati kombinacijom neplaćenog rada i aktivizma; volontiranje koje se može smatrati kombinacijom aktivizma i ozbiljne razonode; volontiranje koje se može smatrati kombinacijom ozbiljne razonode i neplaćenog rada; volontiranje koje se može promatrati kao kombinacija sva tri navedena elementa(Rochester et al., 2010, 15-16).

U nastavku, Rochester et al. (2010) navode podjelu volontera na dugoročne i kratkoročne. Dugoročni volonter odlikuje se visokom predanošću cilju i snažnim osjećajem povezanosti s organizacijom i radom svojih volontera. Dugoročni volonter može se regrutirati na tri načina; može tražiti organizaciju kao sredstvo ostvarivanja postojeće predanosti cilju; s vremenom se može sve više povezati s organizacijom; zbog povezanosti sa postojećim krugom volontera. Spremni su prilagoditi vlastiti posao i obveze kako bi mogli sudjelovati u volonterskim aktivnostima. Kratkoročni se volonteri najčešće regrutiraju prisilnim odabirom prijatelja ili poslodavca. Traže unaprijed definiran posao ograničenog trajanja(Rochester et al., 2010,9) Macduff razlikuje 3 vrste kratkoročnih volontera:

1. *Privremeni epizodni volonter* nudi nekoliko sati svog vremena jednokratno(npr. očistiti otpad na plaži). Ovaj oblik volontiranja često dolazi uz podršku poslodavca.
2. *Intevalni volonter* sudjeluje na redovnoj osnovi, ali u ograničenom vremenskom razdoblju(npr. student na radnom iskustvu).
3. *Povremeni epizodni volonter* pruža uslugu u redovitim intervalima u kratko vrijeme(npr. volonter koji svake godine prikuplja donacije tijekom tjedna kršćanske pomoći)(Macduff prema Rochester et al., 2010, 29-30).

Nadalje, Rochester et al. (2010) spominju i ostale vrste volontera; *volonteri koje podržavaju poslodavci*: kao dio pristupa društvenoj odgovornosti poduzeća i kao način razvijanja iskustva i vještina svojih zaposlenika; *stariji volonteri*; *profesionalni volonteri* koji stavljaju vlastitu profesionalnu stručnost na raspolaganje; *prijelazni volonteri* koji koriste volontiranje za uspostavljanje puta natrag u zajednicu (npr. kućanice koje se ponovno uključuju na tržište rada) i *nezaposleni volonteri* (McCurley i Lynch prema Rochester et al., 2010, 32-33). Autori navode i neke nove vrste volontera: *transnacionalni volonteri*; *virtualni volonteri*: online volontiranje pruža priliku starijim osobama koje imaju problema s kretanjem priliku za sudjelovanje; *volonteri u katastrofama* koji pružaju pomoć u prirodnim i političkim krizama (Rochester et al., 2010, 34).

3.3 Teorija volonterskog rada

Istaknuti sociološki pristup proučavanju volontiranja oslanja se u velikoj mjeri na teoriju resursa. Volontiranje se uspoređuje s plaćenim radom, jer su oba oblika produktivnog rada koji troše resurse. Pojedinci s više resursa imaju veću sposobnost volontiranja; volontiraju češće, volontiraju za širi spektar aktivnosti i volontiraju dulje. Glavni su resursi: obrazovanje, slobodno vrijeme, zanimanje, prihod i društvene veze (Wilson & Musick prema Wilson, 2005, 16). Wilson & Musick (1997) razvijaju teoriju volonterskog rada sa sljedećim pretpostavkama:

- Volonterski je rad produktivna aktivnost slična bilo kojem drugom obliku rada (plaćenom ili neplaćenom). Tržište dobrovoljnog rada uvjetovano je kvalifikacijama.
- Volonterski rad u različitom stupnju uključuje kolektivno djelovanje. Većina formalnih volonterskih poslova djeluje s ciljem kolektivnog dobra.
- Odnos je volontera i primatelja etičan. Umjesto da se pozivaju na etičke vrijednosti, Wilson & Musick konceptualiziraju vrijednosti kao korisne resurse ili kapital. Na individualnoj razini, kapital se odnosi na vještine i materijalne resurse relevantne za rad. Na relacijskoj razini kapital je bilo koji aspekt društvene organizacije koji predstavlja proizvodni resurs (Wilson & Musick, 1997, 695-696).
- Različite su vrste volonterskog rada međusobno povezane. Neki sociolozi smatraju da formalno volontiranje ograničava ostale kontakte s ljudima u potrebi što sugerira negativan odnos između formalnog i neformalnog volonterskog rada (Wuthnow prema Wilson & Musick, 1997, 697). S druge strane, neki sociolozi sugeriraju da su neki ljudi općenito skloni činiti dobro. Sati posvećeni formalnom volontiranju pozitivno su povezani sa satima posvećenim neformalnom pomaganju. Prema tome, formalno i

neformalno volontiranje trebaju biti pozitivno povezani (Gallagher prema Wilson & Musick, 1997, 697).

Različiti oblici volonterskog rada oslanjaju se na različite vrste kapitala. Ulazak u dobrovoljnu radnu snagu zahtijeva ljudski, društveni i kulturni kapital. Ljudski je kapital vezan za resurse pojedinca koji omogućavaju proizvodne aktivnosti. Varijacije u ljudskom kapitalu koriste se za objašnjavanje individualnih razlika u sudjelovanju u radnoj snazi, produktivnosti i nagradama. Ljudski kapital kvalificira osobu za volonterski rad i čini je privlačnijom za organizacije koje traže volonterski rad. Na kulturnoj se razini kapital sastoji od stavova, znanja i preferencija (koje se mogu utjeloviti u predmetima i praksama) na koje se riječ ukus često primjenjuje. Kulturni se kapital za razliku od ekonomskog ne prepoznaje kao proizveden već kao prirodan. Kao i bilo koji drugi oblik kapitala, i on se može uložiti s ciljem društvene dobiti u obliku simboličnih dobara (titula, članstvo). Društvene veze pružaju resurse koji volontiranje čine vjerojatnijim. Društvene mreže prijateljstva i članstva u organizacijama pružaju informacije i podršku, uspostavljaju kontakte, postavljaju smjernice i stvaraju obveze (Wilson & Musick, 1997, 695-698). Konceptualizirajući odrednice volonterskog rada zaključuju da volonteri iskorištavaju ljudski, socijalni i kulturni kapital za dobivanje volonterskih prilika dok organizacije pružaju više mogućnosti za socijalnu interakciju, poticaje u obliku simboličnih dobara koji artikuliraju vrijednosti organizacije zauzvrat za neplaćeni rad (Wilson & Musick, 1997, 709).

Wilson & Musick (1997) u svom istraživanju analiziraju uzročno-posljedičnu vezu između oblika kapitala i volonterskog rada. Ističu da je njihovo istraživanje među prvima s ciljem procjene zasebnih utjecaja kapitala na formalni i neformalni volonterski rad. Preuzimaju podatke anketnog istraživanja provedenog od strane Istraživačkog centra u SAD-u.¹⁰ Razvijaju model strukturne jednadžbe prilagođen podacima, objašnjavajući ga koristeći vlastitu teoriju. Analizom podataka utvrđeno je da starije osobe rjeđe sudjeluju u oblicima volonterskog rada. Utvrđen je pozitivan učinak spola i socioekonomskog statusa na formalno volontiranje. Žene se češće od muškaraca bave volonterskim radom, osobito neformalnim volontiranjem kojem pridaju veliku vrijednost. Crnci rjeđe volontiraju nego bijelci jer imaju manje ljudskog kapitala

¹⁰ Uzorak je obuhvaćao 3617 ispitanika starijih od 25 godina u prvom valu 1986. godine i 2.867 ispitanika u drugom valu tijekom 1989. godine. Analizom podataka utvrđeno je da je 48% ispitanika tijekom godine sudjelovalo u jednoj formalnoj aktivnosti. Neformalno je volontiranje zabilježeno kod 83,9 % ispitanika (House prema Wilson & Musick, 1997, 702-703).

i niže stope neformalne socijalne interakcije od bijelaca. Broj djece, neformalna socijalna interakcija i religioznost pozitivno su povezani sa formalnim, ali ne i s neformalnim volontiranjem. Analizom recipročnih učinaka između volontiranja i neformalnog pomaganja nije utvrđena značajna povezanost. Formalno volontiranje povećava vjerojatnost neformalnog dok s druge strane neformalno volontiranje nema utjecaja na formalno volontiranje (Wilson & Musick, 1997, 704-709).

Rezultati istraživanja pokazuju da su učinci sociodemografskih varijabli na volontiranje uglavnom neizravni. Varijable ljudskog kapitala povezane su na složeni način sa volonterskim radom. Osobe s višim socioekonomskim statusom češće volontiraju od osoba s nižim socioekonomskim statusom. Kulturni resursi potrebni za volonterski rad ne dobivaju se isključivo obrazovnim kvalifikacijama. Društveni je temelj formalnog volontiranja vjerski, dok je društveni temelj neformalnog pomaganja sekularan. Različiti stupnjevi religioznosti povezani su s različitim stupnjevima volontiranja, ali nisu povezani s neformalnim volontiranjem. Zaključno, formalno volontiranje potiče neformalno, ali neformalno ne povećava vjerojatnost formalnog volontiranja (Wilson & Musick, 1997, 709- 711).

3.4 Teorije motivacije volontera

Ljudi su motivirani za djelovanje ukoliko će neka aktivnost odgovoriti na određenu potrebu: potrebu za stjecanjem razumijevanja svijeta stjecanjem znanja; potrebu za djelovanjem i izražavanjem vrijednosti; potrebu da se nekako zaštiti ja. Ista aktivnost može zadovoljiti različite potrebe, a ljudi s istim potrebama mogu odabrati različite načine da ga zadovolje. Volontiranje može zadovoljiti sve te potrebe, ali volontiranje ne treba služiti kao način zadovoljavanja tih potreba (Musick & Wilson prema Rochester et al., 2010, 122).

Primjenjujući funkcionalni pristup volontiranju, autori Clary & Snyder identificiraju šest kategorija motivacije za volontiranjem: *vrijednosti*: volontiranje pruža priliku izražavanja vrijednosti brige za druge; *razumijevanje*: volontiranje pruža nova iskustva učenja, razvijanje vještina i povećanje znanja; *karijera*: volontiranje služi stjecanju iskustva i vještina za napredovanje u karijeri; *društvena*: volontiranje pruža društvene nagrade; *zaštitna*: volontiranje pruža bijeg od negativnih osjećaja; *poboljšanje*: volontiranje za unapređenje odnosi se na osobni razvoj (Clary & Snyder prema Rochester et al., 2010, 123).

Promatranje motivacije iz sociološke perspektive pruža drugačije razumijevanje zašto volonteri rade ono što rade. Sociolozi smatraju da motivi nisu odgovor na unutarnju potrebu

već objašnjenja; način na koji ljudi objašnjavaju vlastitu uključenost. Objašnjenja se temelje na tome kako opravdavamo ono što činimo drugima (Musick and Wilson prema Rochester et al., 2010, 124).

Društveno konstrukcionističke perspektive motivaciju smatraju odrazom kulturoloških shvaćanja, odnosno prevladavajućih vrijednosti i uvjerenja u društvu. Bitna je pretpostavka da na upotrebu motiva uvelike utječe društveni kontekst. U zapadnoeuropskim društvima raste uvjerenje da se tradicionalno vjerski nadahnuto i prema drugima usmjereno volontiranje postupno zamjenjuje individualiziranim i sebičnijim vrstama djelovanja (Dekker & Halman prema Hustinx et al., 2015, 98). Kako bi se pružila cjelokupna slika volontiranja, u nastavku su predstavljene 3 perspektive volontiranja:

1. Dominantna paradigma

Dominantno gledište volontiranja je da je ono u osnovi altruistički čin. Ljudi postaju volonteri kako bi pomogli drugima koji imaju manje sreće od njih samih. Volontiranje se odvija na širokom području socijalne skrbi (pomoć i podrška starijim ljudima, osobama s invaliditetom i siromašnima). Mogućnosti za volontiranje najčešće pružaju organizacije trećeg sektora (Rochester et al., 2010, 10-11).

2. Paradigma civilnog društva

Umjesto altruistične želje da se pomogne drugima, motivacija proizlazi iz težnje da se zadovolje zajedničke potrebe i riješe zajednički problemi (Lyons i sur. Prema Rochester et al., 2010, 12). Volonterske aktivnosti proširene su od socijalne skrbi na druga područja javne politike kao što su promet, urbanizam i okoliš. Unutar ove paradigme, volonteri su članovi udruge koji joj pružaju vodstvo i koji poduzimaju sve operativne aktivnosti. Ova vrsta horizontalnog volontiranja može se okarakterizirati kao *aktivizam*. Njegova se važnost često podcjenjuje, ali broj lokalnih udruga i njihov doprinos kvaliteti života i životnim uvjetima zaista su vrlo veliki (Rochester prema Rochester et al., 2010, 12).

3. Volontiranje kao ozbiljna razonoda

Ova perspektiva uključuje sustavno bavljenje hobbijem ili volontersku aktivnost dovoljno značajnu i zanimljivu da sudionici u njoj pronađu karijeru stječući i iskazujući kombinaciju vlastitih vještina, znanja i sposobnosti (Stebbins prema Rochester et al., 2010, 13). Volonteri se bave aktivnostima zbog entuzijazma za određeni oblik sudjelovanja i predanosti

stjecanju znanja i vještina potrebnih za njegovo obavljanje. Volonteri su u slobodno vrijeme uključeni u područja umjetnosti, kulture, sporta i rekreacije. Veliki udio volontiranja odvija se u udrugama a može se povezati i sa velikim organizacijama i malim grupama u zajednici(Rochester et al., 2010, 14).

Hustinx et al. (2015) provode istraživanje o međudržavnim razlikama u motivaciji volontera. Cilj je istraživanja bio utvrditi povezanost društvenih karakteristika s motivacijom volontera. Analizirano je 18 zemalja na temelju dostupnosti kontekstualnih podataka za 1990. godinu. Zemlje uključene u ovo istraživanje sudjelovale su u ranijem istraživanju Johns Hopkins¹¹ Comparative Nonprofit Sector Project. Uzorak je obuhvaćao 7186 ispitanika koji su se prijavili za sudjelovanje(Hustinx et al., 2015, 98). Rezultati istraživanja pokazuju da se kombinacija motiva razlikuje ovisno o nacionalnom kontekstu. Analizom podataka utvrđeni su prosječni rezultati za dimenziju altruističnog volontiranja i iz vlastite koristi u većini zemalja. U Austriji su obje dimenzije jednako važne, dok u Rumunjskoj nije važna niti jedna motivacija. Prisustvo vjerskih službi i važnost Boga u nečijem životu značajno su i pozitivno povezane s altruističnom motivacijom. Rezultati ukazuju na povezanost motivacije sa sociodemografskim obilježjima. Žene i stariji volonteri naglašavaju altruističke motivacije a mlađi volonteri pokazuju visok supanj motivacije iz vlastitih razloga. Visoko obrazovani volonteri izražavaju znatno slabiju motivaciju iz obje dimenzije u usporedbi s niže obrazovanim. Nezaposleni volonteri, studenti, domaćice i umirovljenici češće su motivirani vlastitim interesima. Tvrdnju da je prijelaz s altruističnih na motive iz vlastite koristi rezultat procesa sekularizacije ne može se jednoznačno potvrditi. Religija nije jedini izvor altruističke inspiracije. U sekularnom kontekstu postoje individualni i kontekstualni čimbenici koji su pozitivno povezani s altruističnom motivacijom. Iako će viša razina individualne religioznosti i dalje poticati altruizam, sekularni kontekst će dalje izražavati kombinaciju altruističnih i motiva iz vlastite koristi (Hustinx et al., 2015, 108-117).

¹¹ <http://www.ccss.jhu.edu/index.php?section=content&view=9&sub=3>

4. UČINCI VOLONTERSTVA

Zakon o volonterstvu RH ističe da volontiranje dovodi do pozitivnih društvenih posljedica: "*poboljšanja kvalitete života, izgradnje socijalnog kapitala, osobnog razvoja, do aktivnog uključivanja osoba u društvena zbivanja te do razvoja humanijega i ravnopravnijega demokratskog društva. Volontiranjem se doprinosi društvenom razvoju, građanskom sudjelovanju, socijalnoj koheziji i socijalnom uključivanju i stječu iskustva i razvijaju kompetencije potrebne i korisne za aktivno sudjelovanje u društvu, osobni razvoj i osobnu dobrobit*"(Zakon o volonterstvu, NN, 22/13).

Begović(2006) navodi tri razine na kojima se očituju rezultati i posljedice volonterskog rada: osobni razvoj, rješavanje konkretnih problema i društveni razvoj. Na osobnoj razini volontiranje pruža priliku za stjecanje i razvoj novih vještina, radnog iskustva, rad i toleranciju u timu, stjecanje osjećaja korisnosti. Samo iskustvo volontiranja ima veliki utjecaj na volontera i usmjerava ih prema prihvaćanju sebe i toleranciji drugih ljudi. Druga razina u kojoj se očituju posljedice volontiranja odnosi se na rješavanje globalnih društvenih problema. Druga razina

obuhvaća volontiranje u kriznim situacijama; prirodna katastrofa, obnova ratom uništenih područja, zaštita okoliša, rad sa marginaliziranim skupinama. Posljednja razina na kojoj se očituju posljedice volonterskog rada je društveni razvoj. Na razini društvenog razvoja, volontiranje doprinosi povećanju društvenih mreža. U konačnici, volontiranje dovodi do demokratizacije društva i jačanja civilnog društva. Zaključno, Begović(2006) tvrdi da volontiranje pridonosi razvoju zajednice jačanjem građanskog aktivizma i smanjenjem nezaposlenosti (Begović, 2006, 4-5).

Musick i Wilson identificiraju dva psiho-socijalna mehanizma koja bi mogla objasniti pozitivan učinak volonterskih aktivnosti na dobrobit: psihološki resursi i društvena integracija. Smatraju da bi volontiranje moglo povećati samopouzdanje i opremiti volontere psihološkim resursima za rješavanje stresa. Nadalje, volontiranje poboljšava društvenu interakciju volontera što je povezano s dobrobiti (Musick i Wilson prema Plagnol & Huppert, 2010, 4).

Bruno & Fiorello tvrde da društveni položaj volontera pomaže u određivanju vrijednosti bilo koje imovine ili resursa koje je volonterski rad mogao stvoriti. Identificiraju tri kanala putem kojih volontiranje može utjecati na resurse(Bruno i Fiorello prema Mantovan):

1. *Stjecanje vještina i radnog iskustva*(volonterskim radom ljudi uče tvrde vještine(poslovno upravljanje, korištenje softvera) i meke vještine(odnosi s klijentima, dobra komunikacija i timski rad)(Kamerade prema Mantovan et al., 2019, 5).
2. *Proširenje društvenih mreža*(volonteri imaju više socijalnog kapitala od nevolontera: više veza s ljudima u drugim zanimanjima i radnim organizacijama; pripadaju više dobrovoljnim udrugama; imaju raznovrsnije društvene mreže)(Isham i sur. Prema Mantovan et al., 2019, 6).
3. *Signaliziranje sposobnosti*(volonterske aktivnosti signaliziraju sljedeće sposobnosti; motivaciju, pouzdanost, poštenje, predanost)(Taylor prema Mantovan et al., 2019,6). Postoji mogućnost da poslodavci bavljenje volonterskim radom tumače kao odvratanje od posla ili nedostatak posvećenosti poslu ili karijeri(Hackl i sur. prema Mantovan et al., 2019,6).

Teorija da su ekonomske koristi od volontiranja ovisne o društvenom položaju testira se pomoću sedam valova longitudinalnih podataka iz Britanske studije o kućanstvima prikupljenih između 1996. i 2008. godine. Svaki odrasli član izvornog uzorka (u dobi od 16 i više godina) intervjuiran je licem u lice i ponovno je intervjuiran svake godine. Uzorak je

obuhvaćao 7127 muškaraca i 8566 žena. Analizom podataka utvrđeno je da volonteri zarađuju više novca od nevolontera. Volontiranje pozitivno utječe na zaradu, ali ograničeno je na ljude koji se bave profesionalnim i menadžerskim zanimanjima. Studija sugerira da bi nedosljedni rezultati prethodnih studija mogli biti posljedica ne uzimanja u obzir heterogenosti zanimanja među dobrovoljcima. Zaključno, volonterski rad trebao bi rezultirati većom zaradom, jer olakšava kretanje na tržištu rada. Volonterski rad stvara imovinu različitih vrsta, ali vrijednost te imovine ovisi o društvenom položaju zaposlenika. Volonteri višeg socioekonomskog statusa koji ulažu u volonterski rad imaju više koristi od volontera niže klase (Mantovan et al., 2019, 9-20).

Isham et al (2006) provode jedinstveno istraživanje o kućanstvima u Vermontu. Cilj je istraživanja bio utvrditi koristi volontiranja i utjecaj na volontera. Prvenstveno, ispituje odnos između neprofitnih organizacija i stvaranja društvenog kapitala. Tvrdi da se model proizvodnje kućanstva može koristiti za konceptualizaciju formacije društvenog kapitala. Podaci su za ovo istraživanje prikupljeni 2002. godine metodom slučajnog biranja i telefonskim anketama. Uzorak je obuhvaćao 677 anketa s potpunim informacijama (Isham et al., 2006, 368). Analizom podataka utvrđeno je da mnoge organizacije pružaju korist usko povezanu s njihovom specifičnom misijom (npr. vjerske organizacije imaju tendenciju da daju duhovnu korist). Za razliku od humanitarne, umjetničke ili zdravstvene organizacije, vjerska i socijalna služba ukazuju na vrstu organizacije koja je pružala najviše koristi. Odnos s organizacijama vjerskih ili socijalnih službi povećava vjerojatnost društvene povezanosti. Utvrđeno je da na vjerojatnost primanja društvenih koristi za volontiranje utječe broj volonterskih sati. Veći broj sati provedenih baveći volontiranjem rezultira osjećajem društvene povezanosti i civilne angažiranosti. Pojedinci s fakultetskim obrazovanjem, osobe ženskog spola i osobe koje žive u obitelji s dva roditelja vjerojatnije će dobiti beneficije socijalnog kapitala (Isham et al., 2006, 372-378). Međutim, relativna veličina volontiranja slična je ili relativno mala u usporedbi s ostalim značajnim odrednicama. Povećanje broja volonterskih sati povećava razinu socijalnog kapitala; međutim, veličina ovog učinka je također relativno mala. Rezultati istraživanja pokazuju da se povećava vjerojatnost primanja socijalnih koristi sudjelovanjem u neprofitnoj organizaciji. Što se tiče predviđanja vjerojatnosti primanja socijalnih koristi, učinak sudjelovanja u vjerskim ili socijalnim organizacijama relativno je veći od učinka volontiranja. Niti jedna vrsta organizacije ne gradi višu razinu društvenog kapitala od bilo koje druge. Sati volontiranja imaju značajan, ali relativno mali utjecaj na povećanje razine socijalnih veza. Muškarci dobivaju nižu razinu socijalnih veza i koristi od volontiranja u odnosu na žene. Isham

et al. (2006) zaključuju da je volontiranje za neprofitne organizacije djelomično alternativni izvor stvaranja društvenog kapitala. Kroz volontiranje za neprofitne organizacije, vjerojatnije je da će pojedinci biti društveno i civilno angažirani. Volontiranje nema velik utjecaj na vjerojatnost formiranja socijalnog kapitala kao i sudjelovanje u vjerskim organizacijama ili organizacijama za socijalnu skrb. Premda povećanje broja volonterskih sati povećava razinu socijalne povezanosti i građanske sposobnosti, veličina ovog učinka relativno je mala. Autori(2006) napominju da se rezultati temelje na podacima prikupljenim u Vermontu, ruralnoj državi koja ima relativno visok udio socijalnog kapitala. Zaključno, istraživanje nije potvrdilo da utjecaj volontiranja na društveni kapital raste ili opada u Vermontu(Isham et al., 2006, 379-380).

U svom istraživanju o članovima dobrovoljnih udruga u Njemačkoj i Švedskoj Stolle ne pronalazi dokaze o povezanosti vremena koje pojedinci provode u udruzi i njihove razine međuljudskog povjerenja. Pristupanje udruzi u početku jača povjerenje, ali efekt popušta za članove koji ostaju u grupi dulje vrijeme. Stolle pretpostavlja da dugoročniji članovi udruge imaju povjerenje samo prema svojim kolegama, dok pojedinci labavo vezani uz udругu to povjerenje generaliziraju za druge(Stolle prema Wilson & Musick, 1999, 143).

Wilson & Musick (1999) ističu važnost razlikovanja učinaka različitih vrsta volontiranja. Pojedine volonterske aktivnosti mogu biti vrlo stresne, dok su druge obnavljajuće(Wilson & Musick, 1999, 155). Pozitivni učinci volontiranja najjači su za volonterske aktivnosti povezane sa crkvom(Oman i sur. prema Wilson & Musick, 1999, 155). Wilson & Musick(1999) smatraju da prevelika usredotočenost na beneficije odvlači pozornost s drugih mogućih posljedica volontiranja. Tvrde da volontiranje može potaknuti nedemokratske političke stavove koji društvene probleme(beskućništvo) pripisuje postupcima pojedinca, a ne većim društvenim strukturama(Wilson & Musick, 1999, 168).

5. STOPE VOLONTIRANJA U EUROPI I HRVATSKOJ

Stope volontiranja u dobrovoljnim organizacijama uvelike se razlikuju među europskim zemljama koje su uključene u treći krug Europskog socijalnog istraživanja. Najniža je stopa zabilježena u Bugarskoj sa 7% stanovništva koje je sudjelovalo u dobrovoljnim aktivnostima jednom tijekom godine koja je prethodila istraživanju. Bugarsku slijede Poljska, Rusija, Estonija i Mađarska u kojima se manje od 20 posto stanovništva uključuje u formalno volontiranje. Na drugom kraju spektra su Švicarska, Austrija i Norveška u kojima razina dobrovoljnog sudjelovanja prelazi 50 posto (Huppert i sur. prema Plagnol & Huppert, 2010, 3). Plagnol & Huppert (2010) provode istraživanje upravo o tim razlikama među 23 europske zemlje. Cilj je istraživanja bio utvrditi zašto se razina volontiranja značajno razlikuje među europskim zemljama unatoč korisnim učincima volontiranja (Plagnol & Huppert, 2010, 3). Istraživanje ispituje tri glavna posrednička čimbenika povezana s volontiranjem i dobrobiti: psihološki resursi, socijalna integracija i kulturni resursi. Analizom podataka utvrđena je pozitivna korelaciju između formalnog i neformalnog volontiranja. Stariji, obrazovani, religiozni, oženjeni, s većim prihodima volontiraju češće od ostalih. Sociodemografske razlike između europskih zemalja ne objašnjavaju u potpunosti razlike u volontiranju (Plagnol & Huppert, 2010, 4-10). Autori zaključuju da se nacionalne razlike u stopama volontiranja ne mogu u potpunosti objasniti razlikama u socijalnim, psihološkim i kulturnim čimbenicima povezanim

s volontiranjem niti ishodom volontiranja. Vjerojatno kontekstualni čimbenici, poput povijesne pozadine zemlje ili institucija u velikoj mjeri određuju razine volontiranja (Plagnol & Huppert, 2010, 13-15). U prethodnim se istraživanjima naglašavala povezanost između volontiranja, režima socijalne skrbi u zemlji i razine BDP-a (Wallace & Pichler prema Plagnol & Huppert, 2010, 14).

Wilson (2005) objašnjava razlike u stopi volontiranja među zemljama teorijom koja se fokusira na ulogu socijalne države. Širenje socijalne države u mnogim kapitalističkim zemljama nakon Drugog svjetskog rata prijetilo je istiskivanjem volontiranja na mnogim područjima (Wilson, 2005, 14). Tvrdi da etatizam¹² i korporativnost¹³ također utječu na međudržavne razlike u stopi volontiranja. Etatizam odvraća članstvo, a korporativnost ga potiče. Ti učinci na razini države snažno djeluju na varijable na razini pojedinca (individualno obrazovanje, posao, bračni status). Stopa volontiranja više odgovara promjenama socijalnih, ekonomskih uvjeta i organizacijskih prilika nego promjenama u individualnom razmišljanju (Schofer & Fourcade-Gourinchas prema Wilson, 2005, 14-15).

Prema rezultatima istraživanja Udruge za razvoj civilnog društva SMART provedenih tijekom 2001. i 2006. godine, većina ispitanika dobrovoljno je sudjelovala u aktivnostima koje provode organizacije civilnog društva (45,4% u 2006. i 43% u 2001.). Glavne aktivnosti u kojima su ispitanici sudjelovali bile su volonterske aktivnosti u lokalnim zajednicama, školama, vrtićima i crkvama. Značajna je razlika u utvrđenim pokazateljima broja ljudi koji volontiraju (s 5% na 46%) posljedica korištenja različitih definicija volontiranja i neusporedivih metoda istraživanja. Dob većine volontera kreće se u rasponu od 30 do 60 godina. Važno je napomenuti da su stariji ljudi u usporedbi s mladima više uključeni u volonterske aktivnosti, a s druge strane nema veće razlike glede rodne pripadnosti volontera.¹⁴

Baturina (2018) naglašava da je ljudski kapital važan za razvoj organizacije, radnu karijeru i životno zadovoljstvo osobe. Tvrdi da sektor obilježava niska stopa volontiranja (Baturina, 2018, 139). Zaključuje da volontiranje nije dovoljno vrednovano u hrvatskom društvu. Smatra da je ključno uvesti teme civilnog društva, volontiranja i trećeg sektora u sveučilišnu nastavu kako bi se ostvario veći utjecaj sektora (Baturina, 2018, 152-154).

¹² stupanj do kojeg je politička moć centralizirana

¹³ stupanj do kojeg je društvo organizirano prema korporacijskim linijama

¹⁴ www.vcst.info (10.05.2021)

Na temelju istraživanja uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad Forčić (2007) donosi sljedeće preporuke za unaprjeđivanje volontiranja: "unaprijediti postojeće i razviti nove učinkovite mehanizme za unaprjeđenje volonterstva u okruženju; povećati vidljivost i prepoznatljivost vrijednosti volonterskoga rada kroz medije, uz naglasak na promociji primjera dobre prakse; razvijati i osmisлити kvalitetne volonterske programe, koji uključuju sve elemente menadžmenta volontera te koji će odgovoriti na različite motivacije i interese različitih kategorija stanovništva; uspostaviti i razviti mehanizme motiviranja i uključivanja mladih u volonterske aktivnosti; povećati učestalost volontiranja koja se manifestira kroz broj volonterskih sati svih kategorija stanovništva; uspostaviti učinkovite mehanizme praćenja volonterskih aktivnosti u Hrvatskoj; uvesti sadržaje o volonterskom radu u obrazovne institucije"(Forčić, 2007, 5).

5.1 Povezanost susjedskih odnosa sa stopom volontiranja

Volonterski se rad obično sastoji od aktivnosti usmjerenih na izgradnju zajednice. Aktivnostima upravlja vjerska skupština u susjedstvu ili lokalni ogranak neprofitne organizacije. Iako volonterski rad može odvesti pojedinca iz susjedstva, lokalizam volonterskog rada sugerira važnu ulogu susjeda(Wilson & Son, 2018, 720-721). Teorija socijalne integracije predviđa da će kvalitetniji odnosi sa susjedima rezultirati većom stopom volontiranja. Postoji niz razloga zašto učestalost interakcije sa susjedima utječe na volontiranje. Zahtjev za volontiranje biti će pozitivno prihvaćen ako dolazi od susjeda koje dobro poznajemo. Često druženje sa susjedima poboljšava osjećaj dobrobiti i sveukupno zadovoljstvo životom pojedinca. Želja za upoznavanjem novih ljudi jedan je od razloga za volontiranje. Ne može se zanemariti recipročnost između susjedskih odnosa i volontiranja(Wilson & Son, 2018, 722-723).

Wilson & Son (2018) u svom istraživanju ispituju povezanost susjedskih odnosa s poticajima za volontiranje. Ističu važnost ispitivanja odnosa sa susjedima za bolje razumijevanje modernog volontiranja. Preuzimaju podatke iz dvovalnog panelnog istraživanja National Survey of Midlife u SAD-u. Uzorak istraživanja obuhvaćao je 3487 ispitanika u dobi od 20 do 74 godine. Istraživanje je provedeno 1995. godine metodom telefonskog intervjua i upitnika poslanog putem e-maila. Prateće istraživanje izvornog uzorka provedeno je između 2004. i 2006. godine. Cilj je istraživanja bio utvrditi promjene između dvije navedene godine.

Utvrđuje se uzajamna povezanost volontiranja s 3 mjere susjedskih odnosa: kontakt, angažman i povjerenje(Wilson & Son, 2018, 724-726).

Analizom podataka utvrđeno je da olontiranje povećava vjerojatnost prijateljstva sa susjedima i redovitog druženja. Povjerenje susjeda nije povezano s naknadnim volontiranjem niti volontiranje povećava povjerenje ispitanika prema susjedima. Kontakt sa susjedima jedina je egzogena varijabla koja utječe na sve četiri endogene varijable susjedstva i volontiranja. Dakle, česti kontakti sa susjedima pružaju veće šanse za stvaranje pouzdanijih odnosa i za volontiranje. Jedini je uzajamni odnos uspostavljen između kontakta sa susjedima i njihovog angažmana. Kontakt sa susjedima povećava socijalni angažman među susjedima koji potiče još češći kontakt s njima(Wilson & Son, 2018, 730).

Rezultati istraživanja pokazuju da je učestalost kontakata sa susjedima pozitivno povezana s volontiranjem. Češći kontakt sa susjedima povećava volontiranje, a volontiranje rezultira češćim druženjem sa susjedima. Kao rezultat volonterskog rada pojedinac produbljuje svoj angažman u društvenom životu zajednice što rezultira promjenom odnosa u susjedima iz slučajnog poznanstva u prijateljstvo koje se očituje u češćim druženjima(Wilson & Son, 2018, 731). Povjerenje se potiče čestim kontaktima sa susjedima, ali povjerenje nema uzajamnog učinka na učestalost kontakata sa susjedima. Autori(2018) zaključuju da česti kontakt sa susjedima povećava šanse za volontiranje, ali ne povećava stopu volontiranja pojedinca. Tvrde da je desetogodišnji vremenski interval između istraživanja predug da bi se donijeli čvrsti zaključci o međusobnom utjecaju susjedskih odnosa i volontiranja(Wilson & Son, 2018, 732).

6. METODOLOŠKI I EMPIRIJSKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA

6.1 Predmet istraživanja, ciljevi i hipoteze

Predmet je ovog istraživanja volonterstvo grada Sinja

Opći cilj istraživanja je ispitati i analizirati stanje volonterstva u gradu Sinju

Posebni ciljevi

1. ispitati učestalost volontiranja
2. ispitati razloge bavljenja ili ne bavljenja volonterstvom
3. ispitati svijest o važnosti volontiranja
4. ispitati razlike u učestalosti volontiranja s obzirom na socio-demografska obilježja ispitanika

U skladu s istraživačkim ciljevima, postavili smo sljedeće **istraživačke hipoteze**:

1. Učestalost volontiranja razlikovat će se s obzirom na spol ispitanika
2. Učestalost volontiranja razlikovat će se s obzirom na radni status ispitanika
3. Učestalost volontiranja razlikovat će se s obzirom na roditeljski status ispitanika

Za unos i obradu podataka korišten je IBM SPSS Statistics program, te je za testiranje hipoteza korišten hi kvadrat test

6.2 Istraživačka metoda i uzorkovanje

Odabrana istraživačka metoda bila je anketa, uz korištenje strukturiranog upitnika. Upitnik se sastojao od 21. pitanja raspoređenog u više kategorija. Prvi dio pitanja odnosi se na socio- demografska obilježja ispitanika, drugi se odnosio na učestalost volontiranja i razloge bavljenja ili ne bavljenja volonterstvom i treći se odnosio na svijest o važnosti volontiranja. Pitanje o tipu organizacija za koje se volontira preuzeto je iz istraživanja o volontiranju studenata Sveučilišta u Zagrebu, Tehničkog i Društvenog veleučilišta u Zagrebu, provedenoga 2006.-2007. godine, a u sklopu međunarodnoga komparativnog istraživanja studenata u 14 zemalja svijeta (čije su rezultate analizirali Zrinščak i Lakoš u članku Volontiranje studenata u Zagrebu u komparativnom kontekstu u Reviji za socijalnu politiku, 2012).

Istraživanje je provedeno tijekom srpnja i kolovoza 2021. godine na prigodnom uzorku od 294 ispitanika. Sudjelovanje u anketnom istraživanju bilo je u potpunosti anonimno i dobrovoljno.

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

7.1 Sociodemografska obilježja ispitanika

Od ukupno 294 anketirana ispitanika, 78,6 % ispitanika bile su žene, a 21,4% muškarci(Tablica 1.).

Tablica 1. Spol ispitanika

Spol	F	%
1. Žensko	231	78,6
2. Muško	63	21,4
Ukupno	294	100,0

Kada sagledamo dobnu strukturu ispitanika, podijeljena je u tri grupe od kojih je prva grupa u dobi od petnaeste do dvadeset devete godine, druga od dvadeset devete do pedeset četvrte godine i posljednja grupa u dobi većoj od pedeset četiri godine. Dakle, prema rezultatima anketnog istraživanja anketirana su 162 ispitanika u dobi od 15 do 29 godina, 106 ispitanika u dobi od 29 do 54 godine i starijih od 54 godine sudjelovalo je 26 ispitanika (Tablica 2.).

Tablica 2. Dob ispitanika

Dob	f	%
-----	---	---

1. 15-29	162	55,1
2. 29-54	106	36,1
3. >54	26	8,8
Ukupno	294	100,0

Što se tiče obrazovanja ispitanika (Tablica 3.) više od polovice (53,4%) ima završeno srednjoškolsko obrazovanje, dok 18% ispitanih ima završenu višu školu/preddiplomski studij. Isto tako, završenu visoku školu/diplomski studij ima 22,8% ispitanih. Međutim, tek petero ispitanika ima završen znanstveni studij (1,7%). Dakle, sagledavajući dobivene podatke može se zaključiti da više od 90% ispitanih ima završenu srednju školu, dok je nešto manje od polovice ispitanika nastavilo s daljnim obrazovanjem.

Tablica 3. Obrazovanje ispitanika

Obrazovanje	f	%
1. nepotpuna osnovna škola	0	0
2. osnovna škola	12	4,1
3. srednja škola	157	53,4
4. viša škola/ preddiplomski studij	53	18
5. visoka škola/ diplomski studij	67	22,8
6. znanstveni stupanj(mr., dr.)	5	1,7
Ukupno	294	100,0

Prema podacima, u istraživanju je sudjelovalo više od polovice zaposlenih ispitanika(57,5 %) i 11,2% nezaposlenih. Sa statusom studenta sudjelovalo je 21,1 % ispitanika dok 2,7% ispitanika ima status umirovljenika(Tablica 4.)

Tablica 4. Radni status ispitanika

Radni status	f	%
1. srednjoškolac/a	22	7,5
2. student/ica	62	21,1

3. nezaposlen/a	33	11,2
4. zaposlen/a	169	57,5
5. umirovljenik/ca	8	2,7
Ukupno	294	100,0

Nadalje, 20,7 % ispitanika ima vlastita mjesečna primanja ispod 1.000kn i otprilike podjednak broj ispitanika(19,4 %) ima vlastita mjesečna primanja veća od 7.000kn. Vlastita mjesečna primanja od 1.001kn do 3.000kn ima 16% ispitanika, od 3.0001 kn do 5.000 kn (22,1%) i od 5.001 kn do 7.000kn ima 21,8% ispitanika. Prema podacima, najveći broj ispitanika ima vlastita mjesečna primanja u iznosu od 3.001 kn do 7.000 kn, njih 43,9%(Tablica 5.).

Tablica 5. Vlastita mjesečna primanja

Mjesečna primanja	f	%
1. < 1000,00 kn	61	20,7
2. 1001-3000,00 kn	47	16
3. 3001-5000,00 kn	65	22,1
4. 5001-7000,00 kn	64	21,8
5. 7001-9000,00 kn	30	10,2
6. > 9000,00 kn	27	9,2
Ukupno	294	100,0

Što se tiče bračnog statusa ispitanika, prema anketnom istraživanju 61,6 % ispitanika nije u bračnom odnosu odnosno 38,4% ispitanika je u braku(Tablica 6). Nadalje, 63,9 % ispitanika nema djecu što je opravdano s obzirom da više od polovice ispitanika nije u bračnom odnosu(Tablica 7.).

Tablica 6. Bračni status ispitanika

Bračni odnos	f	%
1. da	113	38,4
2. ne	181	61,6
Ukupno	294	100,0

Tablica 7. Roditeljski status ispitanika

Roditeljski status	f	%
1. da	106	36,1
2. ne	188	63,9
Ukupno	294	100

7.2. Razlozi bavljenja ili ne bavljenja volonterskim radom i iskustva volontera

Sljedeća kategorija pitanja odnosila se na učestalost volontiranja ispitanika i faktore koji su utjecali na odluku o volontiranju ili nevolontiranju. Prema dosadašnjim istraživanjima u Hrvatskoj treći sektor obilježava niska stopa volontiranja. Volontiranje nije dovoljno vrednovano u hrvatskom društvu. I ovo istraživanje pokazuje da više od polovice(54,1%) ispitanika nikada ne volontira. Najveći broj ispitanika volontira godišnje(11,9%) i tijekom većih volonterskih akcija(20,1%) dok tek 13,9% ispitanika volontira na mjesečnoj i tjednoj bazi(Tablica 8.).

Tablica 8. Učestalost volontiranja ispitanika

Učestalost volontiranja	f	%
1. tjedno	23	7,8
2. mjesečno	18	6,1
3. godišnje	35	11,9
4. tijekom većih volonterskih akcija	59	20,1
5. nikada	159	54,1
Ukupno	294	100,0

Nadalje, više od polovice ispitanika koji ne volontiraju navodi nedostatak informacija o ponudi ikakvih volonterskih angažmana i nedostatak zanimljivih angažmana u gradu Sinju kao najčešći razlog nevolontiranja. Isto tako, više od polovice ispitanika nema vremena za volontiranje(56%). Negativni stav o volontiranju ima 5,7 % ispitanika koji volontiranje

smatraju gubljenjem vremena i za koje volontiranje predstavlja iskorištavanje radne snage. Zbog nepovjerenja u organizacije i udruge koje angažiraju volontere ne volontira 19,4 % ispitanika. Mali je broj ispitanika koji nisu u mogućnosti volontirati zbog zdravstvenih problema(7%)(Tablica 9.).

Tablica 9. Razlozi nevolontiranja ispitanika

Razlozi nevolontiranja	da		ne	
	f	%	f	%
1. Nemam informacije o ponudi ikakvih volonterskih angažmana u gradu Sinju	106	66,7	53	33,3
2. Volontiranje za mene predstavlja iskorištavanje radne snage	5	3,1	154	96,9
3. Nemam povjerenja u organizacije i udruge koje angažiraju volontere	31	19,4	128	80,6
4. Nemam vremena za volontiranje	89	56	70	44
5. Volontiranje smatram gubljenjem vremena	4	2,6	155	97,4
6. Imam previše obaveza u školi/fakultetu	46	29	113	71
7. Imam previše obiteljskih obaveza	71	44,7	88	55,3
8. U gradu Sinju nema zanimljivih volonterskih angažmana	83	52,2	76	47,8
9. Zbog zdravstvenih problema nisam u mogućnosti volontirati	11	7	148	93

Ispitanici koji volontiraju nadalje su trebali odgovoriti na set pitanja vezanih za njihova osobna iskustva volontiranja. Što se tiče tipa organizacija za koje volontiraju, više od polovice ispitanika volontira za neprofitne organizacije. Nešto manje od trećine ispitanika volontira za crkvene organizacije, 16,2 % ispitanika volontira za javne ustanove, dok tek 3,7 % ispitanika volontira za međunarodne organizacije. Za poslovne organizacije volontiraju tek dva ispitanika (Tablica 10.). Isto tako, 29,7 % ispitanika član je neke udruge ili organizacije u gradu Sinju što je i opravdano činjenicom da najviše ispitanika volontira za neprofitne organizacije, odnosno 70,3 % ispitanika nije član nikakve udruge ili organizacije (Tablica 11.).

Tablica 10. Tipovi organizacija za koje volontiraju volonteri

Tipovi organizacija za koje volontiraju volonteri	f	%
1. neprofitne organizacije	71	52,6
2. crkvene organizacije	35	26
3. poslovne organizacije	2	1,5
4. međunarodne organizacije	5	3,7
5. javne ustanove (knjižnice, škole, muzeji i sl.)	22	16,2
Ukupno	135	100,0

Tablica 11. Članstvo u udruzi ili organizaciji

Članstvo u udruzi ili organizaciji	f	%
1.da	40	29,7
2.ne	95	70,3
Ukupno	135	100,0

Što se tiče iskustva volontiranja u posljednjih 12 mjeseci, 47,4 % ispitanika pružalo je pomoć područjima pogođenim prirodnim katastrofama. Podjednak broj ispitanika volontirao je za vjersku organizaciju(45,1%), sudjelovao u akcijama čišćenja ili uređenja okoliša(43,8%) i volontirao u organizaciji kulturnih događaja(41,4%). Otprilike trećina ispitanika u posljednjih 12 mjeseci pružala je pomoć društveno marginaliziranim skupinama u društvu i sudjelovala u obnovi javnih prostora(34,9%). U bolnicama, zdravstvenim i socijalnim ustanovama pružalo je pomoć 22,2 % ispitanika(Tablica 12.).

Tablica 12. Iskustva volontiranja u posljednjih 12 mjeseci

Iskustva volontiranja u posljednjih 12 mjeseci	DA		NE	
	f	%	f	%
1. Pružanje pomoći područjima pogođenim prirodnim katastrofama	64	47,4	71	52,6
2. Obnova i uređenje javnih prostora ili prostora od opće koristi(škole, dječji domovi)	47	34,9	88	65,1
3. Pružanje pomoći u bolnicama, zdravstvenim i socijalnim ustanovama	30	22,2	105	77,8
4. Sudjelovanje u akcijama čišćenja ili uređenja okoliša, provođenje kampanja za podizanje ekološke svijesti	59	43,8	76	56,2
5. Pružanje pomoći u organizaciji kulturnih događaja i manifestacija, umjetnički humanitarni rad	56	41,4	79	58,6
6. Pružanje pomoći društveno marginaliziranim skupinama u društvu	43	31,9	92	68,1
7. Volontiranje za vjersku organizaciju	61	45,1	74	54,9

Prema podacima, više od polovice ispitanika saznalo je za volonterske aktivnosti preko prijatelja(54%), 20, 8 % ispitanika preko medija, 11,1 % ispitanika preko škole , dok je preko posla 6,7 % ispitanika saznalo za volonterske aktivnosti. Bitno je naglasiti da osmina ispitanika koji su nadopunili odgovor izjasnili da su saznali za volonterske aktivnosti preko Frame

Sinj(Tablica 13.). Prema podacima, tek 1,4 % ispitanika samoinicijativno je saznalo za volonterske aktivnosti.

Tablica 13. Načini informiranja o volonterskim aktivnostima u gradu Sinju

Načini informiranja o volonterskim aktivnostima u gradu Sinju	F	%
1. prijatelji	73	54
2. mediji	28	20,8
3. posao	9	6,7
4. škola	15	11,1
5. frama Sinj	8	6
6. ostalo	2	1,4
Ukupno	135	100,0

14. Faktori koji su utjecali na odluku o volontiranju

S navedenom tvrdnjom „Želio/la sam živjeti u inozemstvu“ ne slaže se 74,8 % ispitanika, a slaže se 3 % ispitanika. Dakle, navedeni faktor života u inozemstvu nije razlog zbog kojeg su se ispitanici odlučili na volontiranje(Tablica 14.1). Kada je riječ o reduciranju društvenih i ekonomskih nejednakosti, 49,7 % ispitanika tvrdi da je to bio razlog njihovog uključivanja u volontersku aktivnost. Otprilike trećina ispitanika djelomično se slaže sa navedenom tvrdnjom(34,9%), dok 9,6% ispitanika ne navodi reduciranje nejednakosti kao faktor koji je utjecao na odluku o volontiranju(Tablica 14.2.). S ciljem stjecanja potrebnih vještina 49,7 % ispitanika uključilo se u volonterske aktivnosti, dok 24,4 % ispitanika ne navodi to kao faktor koji je utjecao na odluku. Otprilike podjednak postotak ispitanika(22,2%) djelomično se slaže sa navedenom tvrdnjom(Tablica 14.3). Promjena u društvu glavni je razlog priključivanja u volonterske aktivnosti kod 83% ispitanika, dok kod 3,7 % ispitanika to nije slučaj(Tablica 14.4). Nešto manje od polovice ispitanika(43,7%) odlučilo se na volontiranje zbog uključenosti njihovih prijatelja ili kolega s posla u volontersku aktivnost. Otprilike podjednak postotak ispitanika se djelomično slaže(23,7%) i ne slaže(27,4%) s tvrdnjom da je uključenost prijatelja ili kolega s posla faktor koji je imao utjecaja na odluku o volontiranju(Tablica 14.5). Zahtjev poslodavca ili škole za uključivanjem u volontersku aktivnost nije prisutan kod 69,6 % ispitanika, dok je navedeni faktor utjecao na odluku o volontiranju kod tek 8 ispitanika(Tablica 14.6). Kod više od polovice ispitanika upoznavanje novih ljudi bilo je presudno da se odluče na volontiranje(51,2%). Otprilike trećina ispitanika

djelomično se slaže s tom tvrdnjom(33,3%), dok kod 13,3% ispitanika nije utjecalo na odluku o volontiranju(Tablica 14.7). Kod više od 90 % ispitanika faktor osobnog zadovoljstva i zadovoljstva onih kojima se pomaže imao je utjecaja na odluku o volontiranju. Kod tek 2 ispitanika to nije slučaj(Tablica 14.8). Sa tvrdnjom da je glavni faktor koji je utjecao na odluku o volontiranju poštovanje od drugih ljudi slaže se 45,1 % ispitanika, dok se 23 % ispitanika ne slaže s navedenom tvrdnjom(Tablica 14.9).

Tablica 14.1. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko života u inozemstvu kao faktora koji je utjecao na odluku o volontiranju

Život u inozemstvu	f	%
1. slažem se	4	3
2. djelomično se slažem	16	11,9
3. ne slažem se	101	74,8
4. ne znam	14	10,3
Ukupno	135	100,0

Tablica 14.2. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko reduciranja društvenih i ekonomskih nejednakosti kao faktora koji je utjecao na odluku o volontiranju

Reduciranje društvenih i ekonomskih nejednakosti	f	%
1. slažem se	67	49,7
2. djelomično se slažem	47	34,9
3. ne slažem se	13	9,6
4. ne znam	8	6
Ukupno	135	100,0

Tablica 14.3. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko stjecanja potrebnih vještina kao faktora koji je utjecao na odluku o volontiranju

Stjecanje potrebnih vještina	f	%
1. slažem se	67	49,7
2. djelomično se slažem	30	22,2
3. ne slažem se	33	24,4
4. ne znam	5	3,7
Ukupno	135	100,0

Tablica 14.4. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko promjene u društvu kao faktora koji je utjecao na odluku o volontiranju

Promjena u društvu	f	%
1. slažem se	112	83
2. djelomično se slažem	15	11,1
3. ne slažem se	5	3,7
4. ne znam	3	2,2
Ukupno	135	100,0

Tablica 14.5. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko uključenosti prijatelja/ice ili kolege/ice s posla kao faktora koji je utjecao na odluku o volontiranju

Uključenost prijatelja/ice ili kolege/ice s posla	f	%
1. slažem se	59	43,7
2. djelomično se slažem	32	23,7
3. ne slažem se	37	27,4
4. ne znam	7	5,2
Ukupno	135	100,0

Tablica 14.6. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko zahtjeva poslodavca ili škole kao faktora koji je utjecao na odluku o volontiranju

Zahtjev poslodavca ili škole	f	%
1. slažem se	8	6
2. djelomično se slažem	16	11,9
3. ne slažem se	94	69,6
4. ne znam	17	12,5
Ukupno	135	100,0

Tablica 14.7. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko upoznavanja novih ljudi kao faktora koji je utjecao na odluku o volontiranju

Upoznavanje novih ljudi	f	%
1. slažem se	69	51,2
2. djelomično se slažem	45	33,3
3. ne slažem se	18	13,3
4. ne znam	3	2,2
Ukupno	135	100,0

Tablica 14.8. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko osobnog zadovoljstva i zadovoljstva onih kojim se pomaže kao faktora koji je utjecao na odluku o volontiranju

Osobno zadovoljstvo i zadovoljstvo onih kojim se pomaže	f	%
1. slažem se	125	92,6
2. djelomično se slažem	5	3,7
3. ne slažem se	2	1,5
4. ne znam	3	2,2
Ukupno	135	100,0

Tablica 14.9. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko poštovanja od drugih ljudi kao faktora koji je utjecao na odluku o volontiranju

Poštovanje od drugih ljudi	f	%
1. slažem se	61	45,1
2. djelomično se slažem	36	26,7
3. ne slažem se	31	23
4. ne znam	7	5,2
Ukupno	135	100,0

15. Osobni značaj volonterskog iskustva

Što se tiče tvrdnje „Moj volonterski rad daje mi osjećaj ponosa i postignuća slaže se 76,2 % ispitanika, dok to nije slučaj kod 5,2 % ispitanika. Sa navedenom tvrdnjom se djelomično slaže i djelomično ne slaže 18,6 % ispitanika. Dakle, kod više od polovice ispitanika volonterske aktivnosti rezultiraju osjećajem ponosa i postignuća.(Tablica 15.1).

Tablica 15.1. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko tvrdnje da volonterski rad daje osjećaj ponosa i postignuća

Moj volonterski rad daje mi osjećaj ponosa i postignuća	f	%
1. u potpunosti da	103	76,2
2. djelomično da, djelomično ne	25	18,6
3. u potpunosti ne	7	5,2
Ukupno	135	100,0

Nadalje, htjeli smo utvrditi jesu li volonterski zadaci koristili vještine i iskustva koje sam volonter želi doprinijeti. Sa tvrdnjom „Moji volonterski zadaci uistinu su koristili vještine i iskustva koje želim doprinijeti“ u potpunosti se slaže više od polovice ispitanika(58,6%). Otprilike trećina ispitanika(32,6%) smatra da su djelomično iskorištene vještine, dok 8,8%

ispitanika smatra da volonterske aktivnosti u potpunosti nisu iskoristile njihove vještine(Tablica 15.2).

Tablica 15.2. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko tvrdnje da su volonterski zadaci uistinu koristili vještine i iskustva koje žele doprinijeti

Moji volonterski zadaci uistinu su koristili vještine i iskustva koje želim doprinijeti	f	%
1. u potpunosti da	79	58,6
2. djelomično da, djelomično ne	44	32,6
3. u potpunosti ne	12	8,8
Ukupno	135	100,0

Prema podacima iz tablice 15.3. volonterski rad imao je stvarnog utjecaja kod više od polovice ispitanika. Sa tvrdnjom „Moj volonterski rad imao je stvarnog utjecaja“ slaže se 73,3% ispitanika, dok je to suprotan slučaj kod 6,7 % ispitanika koji smatraju da njihov volonterski rad u potpunosti nije imao nikakvog utjecaja.

Tablica 15.3. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko tvrdnje da je volonterski rad imao stvarnog utjecaja

Moj volonterski rad imao je stvarnog utjecaja	f	%
1. u potpunosti da	99	73,3
2. djelomično da, djelomično ne	27	20
3. u potpunosti ne	9	6,7
Ukupno	135	100,0

Što se tiče procjene stupnja slaganja ispitanika oko tvrdnje „Volontiranje me čini sretnijom i ispunjenijom osobom“ čak 92,6% ispitanika smatra da je to u potpunosti istina. Dakle, kod više od 90% ispitanika volontiranje uzrokuje pozitivne osjećaje. Naime, to nije slučaj kod tek 4 ispitanika koji se u potpunosti ne slažu s navedenom tvrdnjom i 6 ispitanika koji se djelomično slažu s navedenom tvrdnjom(Tablica 15.4).

Tablica 15.4. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko tvrdnje da ih volontiranje čini sretnijom i ispunjenijom osobom

Volontiranje me čini sretnijom i ispunjenijom osobom	f	%
1. u potpunosti da	125	92,6
2. djelomično da, djelomično ne	6	4,4
3. u potpunosti ne	4	3
Ukupno	135	100,0

Nadalje, istraživali smo slaganje s tvrdnjom da se volontiranjem doprinosi pozitivna društvena promjena. Čak 87,4% ispitanika slaže se sa tvrdnjom “Volontiranjem doprinosim pozitivnoj promjeni u društvu“, dok se tek 5,2 % ispitanika u potpunosti ne slažu sa navedenom tvrdnjom. Djelomično se s tom tvrdnjom slaže 7,4 % ispitanika. Dakle, većina volontera tvrdi da svojim volontiranjem uzrokuju pozitivne društvene promjene(Tablica 15.5).

Tablica 15.5. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko tvrdnje da volontiranjem doprinose pozitivnoj promjeni u društvu

Volontiranjem doprinosim pozitivnoj promjeni u društvu	f	%
1. u potpunosti da	118	87,4
2. djelomično da, djelomično ne	10	7,4
3. u potpunosti ne	7	5,2
Ukupno	135	100,0

Naime, više od polovici ispitanika volontiranje nije pomoglo u daljnjem zaposlenju. Sa tvrdnjom „Volontiranje mi je koristilo pri pronalasku posla“ slaže se 54% ispitanika. Otprilike podjednak broj ispitanika u potpunosti se slaže(26%) i djelomično se slaže(20%) sa navedenom tvrdnjom. Dakle, otprilike jednoj trećini ispitanika volontiranje je koristilo pri pronalasku posla(Tablica 15.6).

Tablica 15.6. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko tvrdnje da im je volontiranje koristilo pri pronalasku posla

Volontiranje mi je koristilo pri pronalasku posla	f	%
1. u potpunosti da	35	26
2. djelomično da, djelomično ne	27	20
3. u potpunosti ne	73	54
Ukupno	135	100,0

Također smo ispitivali slaganje s tvrdnjom da volontiranje obogaćuje društveni život volontera. Više od polovice ispitanika(64,4%) ispitanika u potpunosti se slaže s navedenom tvrdnjom, dok se tek 5,2 posto ispitanika u potpunosti ne slaže. Djelomično se slaže s tvrdnjom “Volontiranje je obogatilo moj društveni život“ otprilike jedna trećina ispitanika(30,4%)(Tablica 15.7).

Tablica 15.7. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko tvrdnje da im je volontiranje obogatilo društveni život

Volontiranje je obogatilo moj društveni život	f	%
1. u potpunosti da	87	64,4
2. djelomično da, djelomično ne	41	30,4
3. u potpunosti ne	7	5,2
Ukupno	135	100,0

Što se tiče procjene stupnja slaganja ispitanika oko tvrdnji „Volontiranjem sam pomogao/la određenoj društvenoj skupini“ i „Moj volonterski rad imao je veliko osobno značenje i osobni doprinos“ slaže se više od polovice ispitanika. Dakle, 77 % ispitanika volontiranjem su pomogli određenoj društvenoj skupini, dok to nije slučaj kod 8,1 % ispitanika. Djelomično se slaže sa navedenom tvrdnjom 14,9 % ispitanika(Tablica 15.8). Što se druge tvrdnje tiče, 65,1 % ispitanika smatra da je njihov volonterski rad u potpunosti imao veliko osobno značenje i osobni doprinos. Nešto više od četvrtine ispitanika(26%) djelomično se slaže ili ne slaže s tvrdnjom „ Moj volonterski rad imao je veliko osobno značenje i osobni doprinos“ , dok se tek 5,9 % ispitanika ne slaže s tim u potpunosti.(Tablica 15.9).

Tablica 15.8. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko tvrdnje da su volontiranjem pomogli određenoj društvenoj skupini

Volontiranjem sam pomogao/la određenoj društvenoj skupini	f	%
1. u potpunosti da	104	77
2. djelomično da, djelomično ne	20	14,9
3. u potpunosti ne	11	8,1
Ukupno	135	100,0

Tablica 15.9. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko tvrdnje da je osobni volonterski rad imao veliko osobno značenje i osobni doprinos

Moj volonterski rad imao je veliko osobno značenje i osobni doprinos	f	%
1. u potpunosti da	88	65,1
2. djelomično da, djelomično ne	35	26
3. u potpunosti ne	12	8,9
Ukupno	135	100,0

Nakon što smo ispitili osobni značaj volonterskog iskustva, smatrali smo bitnim ispitati vještine ispitanika postignute volontiranjem. Naime, kod više od 90% ispitanika najprisutnije vještine postignute volontiranjem su upravo komunikacijske vještine što je opravdano prethodnim pitanjem gdje više od polovice ispitanika smatra da im je volontiranje obogatilo društveni život. Također, više od polovice ispitanika smatra da je volontiranje rezultiralo povećanjem smisla za inicijativu i poduzetništvo(58,6%) i učenjem kako učiti(62,2%). Otprilike trećina ispitanika(31,1%) postigla je digitalne vještine volontiranjem. Što se stranih jezika tiče, volontiranjem ih je naučilo 18,5 % ispitanika, dok je 12,6 % ispitanika postiglo volontiranjem matematičke vještine(Tablica16.).

Tablica 16. Vještine ispitanika postignute volontiranjem

Vještine postignute volontiranjem	da		Ne	
	f	%	f	%
1. Komunikacijske vještine	125	92,6	10	7,4
2. Strani jezici	25	18,5	110	81,5
3. Digitalne vještine	42	31,1	93	68,9
4. Matematičke vještine	17	12,6	118	87,4
5. Smisao za inicijativu i poduzetništvo	79	58,6	56	41,4
6. Naučio/la sam kako učiti	84	62,2	51	37,8

Zatim smo htjeli ispitati jesu li ispitanici imali negativno iskustvo volontiranja. Bez odgovora na pitanje „ Jeste li imali negativno iskustvo volontiranja“ je nešto više od trećine ispitanika. Više od polovice ispitanika(57,8%) imali su pozitivna iskustva volontiranja. Negativna iskustva volontiranja imaju 3,7% ispitanika. Što se tiče negativnih iskustva, prenosimo nekoliko odgovora ispitanika :

„Volonterski rad se ne naplaćuje, stoga se sudionici ponašaju previše slobodno i neodgovornije nego što bi bili da ih se plati“,

„U nekim trenucima nije bilo sloge ni zajedništva te je to vrlo loše utjecalo na rad grupe“

„Negativnih iskustava je svakako bilo, uglavnom su se odnosili na lošu organizaciju“

Dakle, negativna iskustva volontiranja uglavnom se odnose na lošu organizaciju i odnose s drugim volonterima(Tablica 17.).

Tablica 17. Negativno iskustvo volontiranja

Negativno iskustvo volontiranja	f	%
1. bez odgovora	113	38,5
2. ne	170	57,8

3. loša organizacija	5	1,7
4. odnosi s drugim volonterima	6	2
Ukupno	294	100,0

7.3. Svijest ispitanika o važnosti volonterskog rada

Posljednja kategorija pitanja odnosi se na svijest ispitanika o važnosti volonterskog rada za društvo. Što se tiče mišljenja ispitanika o učincima volonterskog rada, više od polovice ispitanika smatra da volonterski rad izgrađuje bolje društvo(61,2%). Nešto manje od četvrtine ispitanika(24,5%) smatra da volontiranje izgrađuje pojedinca kao aktivnu i poduzetnu osobu, dok tek 6,5 % ispitanika tvrdi da volontiranje doprinosi stvaranju svijesti ljudi o aktualnim problemima. Dakle, 92,2% ispitanika imaju mišljenje da su učinci volonterskog rada pozitivne promjene u društvu. Negativno mišljenje o učincima volonterskog rada ima 2,7 % ispitanika koji tvrde da je volontiranje zapravo iskorištavanje radne snage(1,7%) i da volontiranje nema nikakvih pozitivnih učinaka(1,7%). Na ovo pitanje sa „ne znam“ odgovorilo je 5,1 % ispitanika(Tablica 18.).

Tablica 18. Mišljenje ispitanika o učincima volonterskog rada

Učinci volonterskog rada	f	%
1. izgradnja boljeg društva	180	61,2
2. izgradnja pojedinca kao aktivne i poduzetne osobe	72	24,5
3. stvaranje svijesti ljudi o aktualnim problemima	19	6,5
4. ne znam	15	5,1
5. nema nikakvih pozitivnih učinaka	3	1
6. iskorištavanje radne snage	5	1,7
Ukupno	294	100,0

S obzirom da smo htjeli obuhvatiti cjelokupnu sliku volontiranja u Sinju, smatrali smo bitnim ispitati i zadovoljstvo ispitanika ponudom volonterskih angažmana u Sinju. Zadovoljstvo ponudom volonterskih angažmana u Sinju izrazilo je 25,9% ispitanika, od kojih

je zadovoljno 18,4 % ispitanika, dok je tek 7,5% ispitanika u potpunosti zadovoljno. Nezadovoljstvo je izrazilo 34,3 % ispitanika, dok je najviše ispitanika koji nisu zadovoljni niti nezadovoljni(39,8%).

Tablica 19. Zadovoljstvo ponudom volonterskih angažmana u Sinju

Zadovoljstvo ponudom volonterskih angažmana u Sinju	f	%
1. u potpunosti nezadovoljan/na	35	11,9
2. nezadovoljan/na	66	22,4
3. niti zadovoljan/na niti nezadovoljan/na	117	39,8
4. zadovoljan/na	54	18,4
5. u potpunosti zadovoljan/na	22	7,5
Ukupno	294	100,0

Nakon što smo ispitali zadovoljstvo ponudom volonterskih angažmana, postavili smo pitanje ispitanicima koji bi bio glavni razlog nevolontiranja u Sinju. Prema mišljenju 43,5 % ispitanika glavni razlog nevolontiranja u Sinju je nedostatak informacija. Otprilike podjednak broj ispitanika(40,5%) smatra da je ipak u pitanju nedostatak interesa građana za volontiranjem. Tek mali broj ispitanika(12,2%) smatra da je glavni razlog nedostatak vremena. Također smo stavili opciju „ ostalo“ gdje su ispitanici mogli nadopuniti ukoliko su smatrali nešto drugo razlogom nevolontiranja. Mali broj ispitanika navodi nedostatak empatije, zdravlje, sve od navedenog i manjak ponude, zatvorenost volonterskih zajednica za nove članove i nepostojanje volonterskih angažmana osim 72 sata bez kompromisa u Sinju kao glavni razlog nevolontiranja(Tablica 20.).

Tablica 20. Mišljenje ispitanika o glavnom razlogu nevolontiranja u Sinju

Glavni razlog nevolontiranja	f	%
1. nedostatak vremena	36	12,2
2. nedostatak interesa	119	40,5
3. nedostatak informacija	128	43,5
4. ostalo	11	3,8
Ukupno	294	100,0

Isto tako, htjeli smo saznati što je potrebno napraviti kako bi se povećala stopa volontiranja u Sinju. Što se tiče procjene stupnja ispitanika oko potrebe višeg promicanja volonterstva u obrazovanju, 93,2 % ispitanika se slaže s tim, dok tek 2 % ispitanika smatra da to ne bi povećalo volontiranje. Ne zna ili ne može procijeniti 4,8 % ispitanika (Tablica 21.1). Druga se tvrdnja odnosi na promociju volonterstva u medijima. Da je to potrebno slaže se 88,1 % ispitanika, a 5,4 % ispitanika nije istog mišljenja (Tablica 21.2). Da je potrebna bolja ponuda volonterskih angažmana slaže se 83,3% ispitanika što je opravdano činjenicom da je više od 70% ispitanika nezadovoljno i niti nezadovoljno niti zadovoljno ponudom volonterskih angažmana. S tim se ne slaže 6,8% ispitanika, dok 9,9 % ispitanika ne zna ili ne može procijeniti (Tablica 21.3). Nešto više od 90 % ispitanika smatra da je vrlo važno povećati svijest o važnosti volontiranja u društvu, a 3,8 % ispitanika smatra da to nije potrebno kako bi se povećalo volontiranje. Ne zna ili ne može procijeniti 5,7 % ispitanika (Tablica 21.4). Prema 68,3 % ispitanika potrebno je osigurati bolji sustav nagrađivanja za volonere, dok 10,2 % ispitanika ne zna ili ne može procijeniti da li je to potrebno. S navedenim se ne slaže 21,5 % ispitanika (Tablica 21.5).

Tablica 21.1. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko potrebe višeg promicanja volonterstvo kroz obrazovni sustav

Potrebno je više promicati volonterstvo kroz obrazovni sustav	f	%
1. da	274	93,2
2. ne	6	2
3. ne znam, ne mogu procijeniti	14	4,8
Ukupno	294	100,0

Tablica 21.2. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko potrebe višeg promoviranja volonterstva kroz obrazovni sustav

Više promovirati volonterstvo u medijima	f	%
1. da	259	88,1
2. ne	16	5,4

3. ne znam, ne mogu procijeniti	19	6,5
Ukupno	294	100,0

Tablica 21.3. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko potrebe boljih ponuda volonterskih angažmana

Bolja ponuda volonterskih angažmana	f	%
1. da	245	83,3
2. ne	20	6,8
3. ne znam, ne mogu procijeniti	29	9,9
Ukupno	294	100,0

Tablica 21.4. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko potrebe povećanja svijesti o važnosti volontiranja u društvu

Povećanje svijesti o važnosti volontiranja u društvu	f	%
1. da	266	90,5
2. ne	11	3,8
3. ne znam, ne mogu procijeniti	17	5,7
Ukupno	294	100,0

Tablica 21.5. Procjena stupnja slaganja ispitanika oko potrebe boljeg sustava nagrađivanja volontera

Osigurati bolji sustav nagrađivanja volontera (edukacije,besplatne karte za kino)	f	%
1. da	201	68,3

2. ne	63	21,5
3. ne znam, ne mogu procijeniti	30	10,2
Ukupno	294	100,0

7.4. Testiranje hipoteza istraživanja

Prva je hipoteza pretpostavljala razlike u učestalosti volontiranja s obzirom na spol. Krostabulacijom spola i učestalosti volontiranja nije uočena statistički značajna razlika ($\chi^2=3,201$, $df=4$, $p=0,525$). Drugim riječima, ne postoji razlika između muškaraca i žena s obzirom na učestalost volontiranja. Druga je hipoteza glasila da će se učestalost volontiranja razlikovati s obzirom na radni status ispitanika. Provedenim hi kvadrat testom dobivena je statistički značajna razlika ($p<0,05$). Razlike se uočavaju kod zaposlenih koji u najvećem postotku ne volontiraju (vidi Prikaz 1).

Prikaz 1		8. Koliko često volontirate?					Total
		godišnje	mjesečno	nikada	tijekom većih volonterskih akcija	tjedno	
4. Radni status :	nezaposlen/a	4	1	23	4	1	33
	srednjoškolač/ka	5	1	6	10	0	22
	student/ica	13	3	33	12	1	62
	umirovljenik/ca	0	0	4	2	2	8
	zaposlen/a	13	13	93	31	19	169
Total		35	18	159	59	23	294
$\chi^2=36,086$, $df=16$, $p=0,003$							

Statistički značajnu razliku uočili smo i kod razlika u učestalosti volontiranja ispitanika s obzirom na trenutno završeni stupanj obrazovanja ($p<0,05$). Razlike se uočavaju kod ispitanika sa završenom srednjom školom koji u većoj mjeri ne prakticiraju volontiranje (vidi Prikaz 2).

Prikaz 2		8. Koliko često volontirate?					Total
		godišnje	mjesečno	nikada	tijekom većih volonterskih akcija	tjedno	
3. Trenutno završeni stupanj obrazovanja	osnovna škola	2	0	4	6	0	12
	srednja škola	18	4	90	33	12	157
	visoka škola/diplomski studij	9	9	30	11	8	67
	Viša škola/preddiplomski studij	6	5	34	7	1	53
	znanstveni stupanj(dr., mr.)	0	0	1	2	2	5
Total		35	18	159	59	23	294
x ² =36,019, df=16, p=0,003							

Posljednja je hipoteza pretpostavljala utjecaj roditeljskog statusa na učestalost volontiranja. Krostabulacijom roditeljskog statusa i učestalosti volontiranja uočena je statistički značajna razlika ($p < 0,05$). Naime, ispitanici koji nemaju djecu najčešće ne volontiraju (vidi Prikaz 3). Isto tako, uočena je statistički značajna razlika učestalosti volontiranja s obzirom na bračni status ispitanika ($p < 0,05$). Ispitanici koji nisu u bračnom odnosu u većoj mjeri nikada ne volontiraju za razliku od ispitanika koji su u bračnom odnosu (vidi Prikaz 4).

Prikaz 3		8. Koliko često volontirate?					Total
		godišnje	mjesečno	nikada	tijekom većih volonterskih akcija	tjedno	
7. Imate li djece?	da	6	5	62	20	13	106
	ne	29	13	97	39	10	188
Total		35	18	159	59	23	294
x ² =10,858, df=4, p=0,028							

Prikaz 4		8. Koliko često volontirate?					Total
		godišnje	mjesečno	nikada	tijekom većih	tjedno	

					volonterskih akcija		
6. Jeste li u braku?	da	6	5	70	18	14	113
	ne	29	13	89	41	9	181
Total		35	18	159	59	23	294
x ² =16,128, df=4, p=0,003							

U konačnici, statistički značajna razlika uočena je krostabulacijom spola i potrebe povećanja svijesti o važnosti volontiranja u društvu kako bi se još više potaklo volontiranje. Naime, žene za razliku od muškaraca u većoj mjeri smatraju da je navedeno ključno za povećanje volontiranja (vidi Prikaz 5).

Prikaz 5		21. Što je potrebno napraviti kako bi se još više potaklo volontiranje u gradu Sinju? [Povećanje svijesti o važnosti volontiranja u društvu]			Total
		da	ne	ne znam, ne mogu procijeniti	
1. Spol:	muški	50	5	8	63
	ženski	216	6	9	231
Total		266	11	17	294
x ² =11,498, df=2, p=0,003					

8. ZAKLJUČAK

U rastućoj literaturi u društvenim znanostima o pretpostavljenom padu građanske zajednice, raspadanju civilnog društva i eroziji socijalnog kapitala, volontiranje se vidi kao mogući instrument oporavka. Volontiranje nije samo izraz individualnog angažmana i spontani rezultat života zajednice; često se svjesno organizira i njime se može upravljati.

Budući da je volontiranje dodatna društvena uloga, mogu se očekivati blagotvorni zdravstveni učinci povezani s većom društvenom mrežom. Volontiranje poboljšava zdravlje, ali također je najvjerojatnije da će volontirati zdraviji ljudi. Po pitanju utjecaja volontiranja na socioekonomska postignuća rijetka su istraživanja koja to potvrđuju. Obrazovanje predstavlja važan put od volontiranja do profesionalnih postignuća (Wilson, 2000, 232).

U istraživanju provedenom za potrebe pisanja ovog rada sudjelovalo je više žena nego muškaraca. Najviše ispitanika je u dobi od 15 do 29 godina, ima završeno srednjoškolsko obrazovanje i u radnom odnosu. Što se tiče vlastitih mjesečnih primanja, najveći broj ispitanika ima mjesečna primanja u iznosu od 3.001 kn do 5000 kn. Više od polovice ispitanika nije u bračnom odnosu i nema djece. Isto tako, ispitanici uglavnom nisu uključeni u volonterske aktivnosti. Od onih koji volontiraju, najčešće volontiraju tijekom većih volonterskih akcija i godišnje, a najmanje je ispitanika koji volontiraju na tjednoj i mjesečnoj bazi. Ispitanici koji ne volontiraju navode nedostatak informacija o ponudi ikakvih volonterskih angažmana u gradu Sinju kao razlog neuključenosti u volonterske aktivnosti. Isto tako, više od polovice ispitanika

ne volontira zbog manjka zanimljivih volonterskih angažmana, manjka vremena i previše obiteljskih obaveza. Nadalje, više od polovice ispitanika volontira za neprofitne zajednice, dok otprilike jedna trećina ispitanika volontira za crkvene organizacije. Većina ispitanika nije član neke udruge ili organizacije u Sinju. U posljednjih 12 mjeseci, volonteri su najviše pružali pomoć područjima pogođenim prirodnim katastrofama i volontirali za vjerske organizacije. Više od polovice ispitanika saznalo je za volonterske aktivnosti preko prijatelja. Nešto manje od četvrtine ispitanika saznalo je preko medija za volonterske aktivnosti, dok je tek mali broj ispitanika saznao preko posla ili škole o volonterskim angažmanima. Većina ispitanika uključilo se u volonterske aktivnosti zbog osobnog zadovoljstva i zadovoljstva korisnika i doprinosa pozitivnoj promjeni u društvu. Nešto više od polovici ispitanika faktor koji je utjecao na odluku o volontiranju bio je proširenje društvene mreže, odnosno upoznavanje novih ljudi. Većinu ispitanika volontiranje čini sretnijom i ispunjenijom osobom i smatra da volontiranjem doprinosi pozitivnoj promjeni u društvu. Također većina ispitanika osjeća da je njihov volonterski rad imao stvarnog utjecaja i daje im osjećaj ponosa i postignuća. Otprilike jednoj trećini ispitanika volontiranje je koristilo u pronalasku posla. Volontiranjem je većina ispitanika stekla i poboljšala komunikacijske vještine. Ispitanici su uglavnom imali pozitivna iskustva volontiranja, dok je tek mali broj ispitanika imao negativna iskustva koja su se odnosila na lošu organizaciju i odnose s drugim volonterima. Većina ispitanika ima pozitivne stavove o učincima volontiranja, najviše ih smatra da volontiranje dovodi do izgradnje boljeg društva, dok tek mali broj ispitanika tvrdi da nema nikakvih pozitivnih učinaka.

Većina ispitanika ne iskazuje pretjerano zadovoljstvo ponudom volonterskih angažmana u Sinju. Više od trećine ispitanika nezadovoljno je ponudom volonterskih angažmana, dok je najviše niti zadovoljnih niti nezadovoljnih ispitanika s ponudom. Otprilike podjednak broj ispitanika navodi nedostatak informacija i nedostatak interesa kao glavni razlog ne volontiranja u Sinju. Kako bi se povećalo volontiranje treba više promovirati volonterstvo kroz obrazovni sustav, u medijima, povećati svijest o važnosti volontiranja u društvu i bolja ponuda volonterskih angažmana prema većini ispitanika. Nešto više od polovice ispitanika tvrdi da je potrebno osigurati bolji sustav nagrađivanja volontera.

9. LITERATURA:

1. Baturina, D. (2018) Za nestabilnost spremni? Utjecaj dionika i procesa trećeg sektora na njegove ljudske resurse. **Sociologija i prostor**. 56(2): 137-159.
2. Begović, H. (2006) **O volontiranju i volonterima/kama**. Zagreb: Volonterski centar Zagreb.
3. Bežovan, G. (2000) Oblici suradnje privatnih neprofitnih organizacija i jedinica lokalne samouprave. **Hrvatska i komparativna javna uprava**. 2(3): 437-450.
4. Bežovan, G. (2002) Struktura civilnog društva u Hrvatskoj. **Politička misao**. 39(1): 63-87.
5. Bežovan, G. (2003) Vrednote civilnog društva u Hrvatskoj. **Nova prisutnost**. 1(2): 237-255.
6. Brčić Kuljiš, M. (2017) Civilno društvo, javna sfera i pravednost u filozofiji Iris Marion Young. **Synthesis philosophica**. 32(1): 121-137.
7. Bronić, M. (2005) Uloga nevladinih neprofitnih organizacija u pružanju socijalnih usluga i ublažavanju siromaštva. **Financijska teorija i praksa**. 29(1): 117-132.
8. Forčić, G. (2007) **Kako unaprijediti volontiranje?: Preporuke temeljene na istraživanju uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad**. Rijeka : Udruga za razvoj civilnog društva Smart.

9. Forčić, G. (2007) **Volonterstvo i razvoj zajednice: sudjelovanje građana u inicijativama u zajednici: istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad.** Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva Smart.
10. Hustinx, L., Van Rossem, R., Handy, F., Cnaan, R.A. (2014) A cross-national examination of motivation to volunteer: Religious context, national value patterns, and nonprofit regimes U: Hustinx, J. von Essen, J. Haers, S. Mels (Eds.), **Religion and Volunteering: Complex, Contested and Ambiguous Relationships.** New York: Springer. Forthcoming. 97-121.
11. Isham, J., Kolodinsky, J. and Kimberly, G. (2006). The effects of volunteering for nonprofit organizations on social capital formation. **Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly.** 35(3): 367-383.
12. Ivelja, N.; Topčić, D. (2001) **Priručnik za volontere.** Split: Udruga MI Split – Volonterski centar Split.
13. Izvješće gospodarskog i socijalnog vijeća UN-a: The Role of Volunteerism in the Promotion of Social Development, 2001.
14. Ledić, J. (2007) **Zašto (ne)volontiramo? – Stavovi javnosti o volonterstvu.** Zagreb: Academy for Educational Development.
15. Mance, B. (2017) Suradnja civilnog društva i javne uprave u postupcima savjetovanja sa zainteresiranom javnošću. **Hrvatska i komparativna javna uprava.** 17(1): 107-130.
16. Plagnol, A.; Huppert, F. A. (2010) Happy to help? Exploring the factors associated with variations in rates of volunteering across Europe. **Social Indicators Research.** 97(2): 157-176.
17. Rochester, C. et al., (2010) **Volunteering and Society in 21st Century.** Great Britain: Palgrave Macmillan.
18. Sauer, R. M.; Wilson, J.; Mantovan, N. (2019) The Economic Benefits of Volunteering and Social Class. **IZA Discussion Paper** No. 12713: 1-34.
19. Wilson, J. (2005) Some things social surveys don't tell us about volunteering U: Omoto, A. (ed.), **Processes of community change and social action.** Mahwah: Erlbaum Associates. 11-29
20. Wilson, J.; Musick, M. (1997) Who Cares? Toward an Integrated Theory of Volunteer Work. **American Sociological Review.** 62(5): 694-713.
21. Wilson, J.; Musick, M. (1999) The effects of volunteering on the volunteer. **Law and contemporary problems.** 62(4): 141-168.

22. Wilson, J.; Son, J. (2018) The Connection between Neighboring and Volunteering. **City and Community**. 17(3): 720-736.
23. Zakon o volonterstvu (2013) Narodne novine, 58/07
(<https://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu>) 08.05.2021
24. Zrinščak, S.; Bežovan, G. (2007) Postaje li civilno društvo u Hrvatskoj čimbenikom društvenih promjena? **Revija za socijalnu politiku**. 14(1): 1-27.

10. PRILOZI

10.1 Anketni upitnik korišten u istraživanju

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za sociologiju
Split, kolovoz, 2021

Anketni upitnik

Poštovani, molimo Vas za sudjelovanje u sociološkom istraživanju. Vaše je sudjelovanje anonimno, a podaci će se koristiti samo u znanstvene svrhe. Molimo Vas za iskrenost i otvorenost.

1. Spol:

1. muško
2. žensko

2. Dob:

1. 15-29
2. 29-54
3. > 54

3. Trenutno završeni stupanj obrazovanja:

1. nepotpuna osnovna škola
2. osnovna škola
3. srednja škola
4. viša škola/ preddiplomski studij
5. visoka škola/ diplomski studij
6. znanstveni stupanj(mr., dr.)

4. Radni status:

1. srednjoškolac/a
2. student/ica
3. nezaposlen/a
4. zaposlen/a
5. umirovljenik/ca

5. Vaš ukupni mjesečni prihod:

1. < 1000,00 kn
2. 1001-3000,00 kn
3. 3001-5000,00 kn
4. 5001-7000,00 kn
5. 7001-9000,00 kn
6. > 9000,00 kn

6. Jeste li u braku:

1. da
2. ne

7. Imate li djece:

1. da
2. ne

8. Koliko često volontirate?

1. tjedno
2. mjesečno
3. godišnje
4. tijekom većih volonterskih akcija
5. nikada

9. Ukoliko ste na prethodno pitanje zaokružili broj 5, molimo Vas navedite razloge zašto ne volontirate i zatim preskočite na 18. pitanje.

	da (1)	ne (2)
1. Nema informacije o ponudi ikakvih volonterskih angažmana u gradu Sinju		

2. Volontiranje za mene predstavlja iskorištavanje radne snage		
3. Nemam povjerenja u organizacije i udruge koje angažiraju volontere		
4. Nemam vremena za volontiranje		
5. Volontiranje smatram gubljenjem vremena		
6. Imam previše obaveza u školi/fakultetu		
7. Imam previše obiteljskih obaveza		
8. U gradu Sinju nema zanimljivih volonterskih angažmana		
9. Zbog zdravstvenih problema nisam u mogućnosti volontirati		

10. Za koji tip organizacija volontirate:

1. neprofitne organizacije
2. crkvene organizacije
3. poslovne organizacije
4. međunarodne organizacije
5. javne ustanove(knjižnice,škole, muzeji i sl.)

11. Jeste li član neke udruge ili organizacije u gradu Sinju?

1. da
2. ne

12. Navedite svoja iskustva volontiranja u posljednjih 12 mjeseci:	da (1)	ne (2)
11. Pružanje pomoći područjima pogođenim prirodnim katastrofama		
12. Obnova i uređenje javnih prostora ili prostora od opće koristi(škole, dječji domovi)		
13. Pružanje pomoći u bolnicama, zdravstvenim i socijalnim ustanovama		
14. Sudjelovanje u akcijama čišćenja ili uređenja okoliša, provođenje kampanja za podizanje ekološke svijesti		
15. Pružanje pomoći u organizaciji kulturnih događaja i manifestacija, umjetnički humanitarni rad		
16. Pružanje pomoći društveno marginaliziranim skupinama u društvu		
17. Volontiranje za vjersku organizaciju		

13. Kako ste saznali za volonterske aktivnosti u gradu Sinju?

1. prijatelji
2. mediji
3. posao
4. škola
5. ostalo: _____

14. Navedite faktore koji su utjecali na Vašu odluku o volontiranju:	slažem se (1)	djelomično se slažem (2)	ne slažem se (3)	ne znam (4)
1. Želio/la sam živjeti u inozemstvu				
2. Imao/la sam želju sudjelovati u volonterskim aktivnostima s ciljem smanjenja društvenih i ekonomskih nejednakosti				
3. Mislio/la sam da će mi iskustvo volontiranja donijeti potrebne vještine korisne u školi ili na poslu				
4. Želio/la sam napraviti promjenu u društvu pomažući drugima				
5. Prijatelj/ica ili kolega/ica s posla bio/la je uključen u volontersku aktivnost				
6. Trebao/la sam volontirati na zahtjev poslodavca ili škole				
7. Želio/la sam upoznati nove ljude				
8. Želio/la sam volontirati iz osobnog zadovoljstva pomaganja drugima i sreće onih kojima pomažem				
9. Želio/la sam se osjećati poštovano od strane drugih ljudi				

15. Navedite osobni značaj volonterskog iskustva:	u potpunosti da (1)	djelomično da, djelomično ne (2)	u potpunosti ne (3)
1. Moj volonterski rad daje mi osjećaj ponosa i postignuća			
2. Moji volonterski zadaci uistinu su koristili vještine i iskustva koje želim doprinijeti			
3. Moj volonterski rad imao je stvarnog utjecaja			
4. Volontiranje me čini sretnijom i ispunjenijom osobom			
5. Volontiranjem doprinosim pozitivnoj promjeni u društvu			
6. Volontiranje mi je koristilo pri pronalasku posla			
7. Volontiranje je obogatilo moj društveni život			
8. Volontiranjem sam pomogao/la određenoj društvenoj skupini			
9. Moj volonterski rad imao je veliko osobno značenje i osobni doprinos			

16. Koje ste vještine stekli sudjelujući u volonterskim aktivnostima?	da (1)	ne (2)
1. Komunikacijske vještine		
2. Strani jezici		
3. Digitalne vještine		
4. Matematičke vještine		
5. Smisao za inicijativu i poduzetništvo		
6. Naučio/la sam kako učiti		

17. Jeste li imali negativno iskustvo volontiranja? Kratko objasnite.

18. Prema Vašem mišljenju, koji su učinci volonterskog rada?

1. izgradnja boljeg društva
2. izgradnja pojedinca kao aktivne i poduzetne osobe
3. stvaranje svijesti ljudi o aktualnim problemima
4. ne znam
5. nema nikakvih pozitivnih učinaka
6. iskorištavanje radne snage

19. Koliko ste zadovoljni ponudom volonterskih angažmana u gradu Sinju?

1. u potpunosti nezadovoljan/na
2. nezadovoljan/na
3. niti zadovoljan/na niti nezadovoljan/na
4. zadovoljan/na
5. u potpunosti zadovoljan/na

20. Prema Vašoj procjeni, koji je glavni razlog nevolontiranja u gradu Sinju?

1. nedostatak vremena
2. nedostatak interesa
3. nedostatak informacija
4. ostalo: _____

21. Što je potrebno napraviti kako bi se još više potaklo volontiranje u gradu Sinju?	da (1)	ne (2)	ne znam, ne mogu procijeniti (3)
1. Potrebno je više promicati volontiranje kroz obrazovni sustav			
2. Više promovirati volonterstvo u medijima			
3. Bolja ponuda volonterskih angažmana			
4. Povećanje svijesti o važnosti volontiranja u društvu			
5. Osigurati bolji sustav nagrađivanja volontera (edukacije, besplatne karte za kino)			

10.2 Protokol korišten u anketnom istraživanju

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

Odsjek za sociologiju

pitanje

ispitanik →

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
8.										
9.1.										

9.2.										
9.3.										
9.4.										
9.5.										
9.6.										
9.7.										
9.8.										
9.9.										
10.										
11.										
12.1.										
12.2.										
12.3.										
12.4.										
12.5.										
12.6.										
12.7.										
13.										
14.1.										
14.2.										
14.3.										
14.4.										
14.5.										
14.6.										
14.7.										
14.8.										
14.9.										
15.1.										

15.2.										
15.3.										
15.4.										
15.5.										
15.6.										
15.7.										
15.8.										
15.9.										
16.1.										
16.2.										
16.3.										
16.4.										
16.5.										
16.6.										
17.										
18.										
19.										
20.										
21.1.										
21.2.										
21.3.										
21.4.										
21.5.										

BILJEŠKE:

11. SAŽETAK - SUMMARY

Opći cilj istraživanja je ispitati i analizirati stanje volonterstva u gradu Sinju. Istraživanje je provedeno metom anketiranja u srpnju i kolovozu 2021. godine na prigodnom uzorku od 294 ispitanika koji žive u Sinju. Rezultati provedenog istraživanja pokazuju da Sinjani uglavnom ne volontiraju, dok to najčešće rade godišnje i tijekom većih volonterskih akcija. Najmanje je Sinjana koji volontiraju na tjednoj i mjesečnoj bazi. Kao razlog zbog kojeg ne volontiraju navode nedostatak informacija o ponudi ikakvih volonterskih angažmana u gradu Sinju, nedostatak vremena i previše obiteljskih obaveza. Tek četvrtina ispitanika zadovoljna je ponudom volonterskih angažmana u Sinju. Ipak, većina ispitanika ima pozitivno mišljenje o učincima volonterskog rada i shvaća njegovu važnost za cjelokupno društvo.

Ključne riječi: anketa, volonterstvo, Sinj

SUMMARY

The general aim of the research is to examine and analyze the state of volunteering in the city of Sinj. The survey was conducted by using a face-to-face survey methods for periods from July to August 2021, on a sample of 294 inhabitants of the city of Sinj. The result of the research show that the inhabitants of Sinj generally do not volunteer, while they usually do so annually and during larger volunteer actions. Inhabitants of Sinj volunteer the least on a weekly and monthly basis. As a reason why they don't volunteer, they state the lack of information about the offer of any volunteer engagements in the city of Sinj, the lack of time and too many

family obligations. Only a quarter of respondents are satisfied with the offer of volunteer engagements in Sinj. Nevertheless, most respondents have a positive opinion about the effects of volunteer work and understand its importance for society as a whole.

Key words: survey, volunteering, Sinj

12. Bilješke o autorici

Iris Budimir Bekan rođena je 21.11.1997. godine u Sinju. Završila je opću gimnaziju „Dinko Šimunović“ u Sinju. Preddiplomski studij završila je na Filozofskom fakultetu u Splitu; Odsjek za sociologiju. Stekla je zvanje sveučilišne prvostupnice istraživačkog smjera s temom „Uloga civilnih udruga u integraciji osoba sa Down sindromom“. Također je na Filozofskom fakultetu u Splitu upisala diplomski studij jednopredmetne sociologije gdje je trenutno studentica druge godine.

E-mail: ibudimirbekan@ffst.hr

budimirbekan.iris@gmail.com

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Iris Budimir Bekan, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice sociologije, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 13.09.2021

Potpis *Iris Budimir Bekan*

OBRAZAC I.P.

**IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNI
REPOZITORIJ FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU**

STUDENT/ICA	Iris Budimir Bekan
NASLOV RADA	Volontarizam grada Sinja- doprinos pozitivnim društvenim promjenama
VRSTA RADA	Diplomski rad
ZNANSTVENO PODRUČJE	Društvene znanosti
ZNANSTVENO POLJE	Sociologija
MENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	doc.dr.sc. Vlaho Kovačević
KOMENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	doc.dr.sc. Ivanka Buzov
ČLANOVI POVJERENSTVA (ime, prezime, zvanje)	1. doc.dr.sc. Vlaho Kovačević 2. doc.dr.sc. Ivanka Buzov 3. Toni Popović, asistent

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/ica predanog završnog diplomskog rada (zaokružiti odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude (zaokružiti odgovarajuće) a.) u otvorenom pristupu

b.) rad dostupan studentima i djelatnicima Filozofskog fakulteta u Splitu

c.) rad dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6/12/24 mjeseci (zaokružiti odgovarajući broj mjeseci)

U slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

Split 13.09.2021

mjesto, datum

Iris Budimir Bekan

potpis studenta/ice